Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

30 ОКТЯБРЬ, ШАНБА № 211, 212 (710). Сотувда эркин нархда. 1993 йил.

ФАРАНГ ТУПРОҒИДАГИ УЧРАШУВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ФРАНЦИЯГА ДАВЛАТ ТАШРИФИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ПАРИЖ, 28 октябрь. РАТА—ТАСС мухбири Сергей Батирев билан ЎзА махсус мухбири Лев Левин хабар қилади: бугун Франция пойтахтининг асосий кўчалари ва майдонларида Ўзбекистон ва Франция давлат байроқлари ҳилпираб турибди. Президент ҳамда Бош вазир борғоҳлари — Елисей ва Матиньон саройлари ҳам давлат байроқлари билан безатилган.

Улар Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг бу мамлакатга ташрифи давом этаётганини эслатади. Ислом Каримов ташрифининг биринчи кунида Франция Президенти Франсуа Миттеран ва Бош вазир Эдуар Балладюр билан суҳбатлашди, Елисей саройида янги Европанинг Париж хартиясига имзо чекди. Бу эса Ўзбекистоннинг Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгашига қўшилганини билдиради. Шунингдек, Франция билан Ўзбекистон ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома, бир қанча ҳукуматлараро битим ҳам имзоланди.

Бугун биз катта аҳамиятга молик ҳужжатларни имзоладик, деди Франция Президенти Франсуа Миттеран Елисей саройидаги ҳужжатларни имзолаш маросимидан кейин сўзга чиқиб. Шу тариқа биз муносабатларимизда янги даврни бошладик. Франсуа Миттеран уч-тўрт ойдан сўнг Ўзбекистонга жавоб ташрифи билан боришини айтди. Қадимий маданият ва тарихга эга бўлган Ўзбекистон жаҳон маданиятига муносиб ҳисса қўшган. Бу мамлакат билан муносабатларни ривожлантиришга Франция катта аҳамият бермоқда, деди Ф. Миттеран. Барча ишларингизда сизга муваффақият тилаймиз.

Ўзбекистон сиёсат, иқтисодиёт, маънавият соҳаларида Франция билан дўстона муносабат ўрнатишга ҳаракат қилмоқда, деди Ислом Каримов жавоб нутқида. Бугун имзоланган ҳужжатлар тарихий аҳамиятга эга, деди у. Бу ҳужжатлар яқинда мустақиллигининг икки йиллигини нишонлаган ёш Ўзбекистон Республикаси билан Франция каби буюк давлат ўртасида ҳамкорлик қилиш учун янги истиқболлар очади. Улар, шунингдек, ўзаро манфаатдорлик асосига қурилаётган давлатлараро тенг ҳуқуқли муносабатларнинг намунасидир, деди Ўзбекистон Президенти. Бу — бошқа кўп давлатлар раҳбарлари учун яхши намуна бўла олади, деб давом этди у. Мазкур ҳужжатларда кўзда тутилган тадбирлар амалга оширилибгина қолмай, кейин ҳам давом этаверади, деб умид қиламан. Сиз Ўзбекистонга ташриф буюрадиган вақтгача ҳамкорлигимизни кенгайтирадиган ва чуқурлаштирадиган янги ҳужжатларни тайёрлаб қўямиз. Ўзбек халқи француз халқига, унинг ўтмишига ва ҳозирги кунига зўр ҳурмат билан қарайди. Франция билан ҳамкорлик қилиб, ўз олдига қўйган мақсадларга эришажагига ишонади.

Ўзбекистон Президенти шу куни Франция Бош вазири Эдуар Балладюр, Ташқи ишлар вазири Ален Жюппе билан суҳбатлашди. Кечқурун Франция Президенти мўътабар меҳмон шарафига зиёфат берди.

Ўзбекистон Президентининг ташрифи, деди Франция Ташқи ишлар вазирлигининг расмий вакили Ришар Дюке журналистлар билан суҳбатда, иккала мамлакатга ўзаро муносабатларни чинакамига бошлаб юбориш ва унинг доираларини белгилаш имконини беради. Ўзбекистоннинг «Ўрта Осиёда тутган ўрни эътиборга олинса, у Франция учун муҳим ҳамкордир», деб таъкидлади Франция вакили. Унинг сўзларига қараганда, Ислом Каримовнинг Француз раҳбарлари билан суҳбатида бу минтақадаги аҳволга, шунингдек Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги тадрижий тараққиёти истиқболларига кўпроқ эътибор берилади.

Ташриф чоғида иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш масаласи асосий мавзулардан бири бўлади. Франция мутахассисларининг фикрича, бундай ҳамкорлик имкониятлари жуда катта. Гап, аввало, энергетика, авиация транспорти, телеалоқалар, деҳқончилик-саноат мажмуи, тўқимачилик саноати каби тармоқлар ҳақида бормоқда. Эътироф этилганидек, иккала мамлакат ўртасидаги савдо-сотиқ ҳажми, афсуски, жуда кам: ўтган йили Ўзбекистоннинг Францияга сотган маҳсулоти ҳажми 230 миллион франк, Франциянинг экспорт ҳажми эса атиги 30 миллион франк бўлди.

Икки мамлакат ўртасидаги маданий алоқалар, хусусан тилшунослик ва археология мутахассислари ўртасидаги мулоқотлар ривожланиб бормоқда. Яқинда Тошкентда Франциянинг Марказий Осиёни ўрганиш маркази очилди.

Франция бошқа соҳаларда ҳам, хусусан мутахассислар тайёрлаш соҳасида ҳамкорликни ривожлантиришга тайёр, деб таъкидлади Ташқи ишлар вазирлиги вакили.

Ўзбекистон Президентининг Францияда бўлиши дастурида Миллий Мажлис ва сенат раислари Филипп Сегэн, Рене Монори, савдо-саноат доираларининг намояндалари билан учрашувлар кўзда тутилган.

Ўзбекистон Президентининг Францияга ташрифи шанба куни ниҳоясига етади.

ПАРИЖ, 29 октябрь. Франция Президенти Франсуа Миттеран, Бош вазир Эдуар Балладюр, ташқи ишлар вазири Ален Жюппе билан суҳбатимиз чоғида Марказий Осиёда барқарорлик ва хавфсизликни таъминлаш муаммоларини, Тожикистон ва Афғонистондаги аҳволни МДҲ аъзоси бўлган мамлакатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни муҳокама қилишга катта эътибор берилди, деди Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов РАТА — ТАСС мухбирининг саволига жавобан.

Ислом Каримовнинг сўзларига қараганда, Франция раҳбарлари билан суҳбат чоғида МДҲ мамлакатларининг кўпчилиги томонидан яқинда тузилган иқтисодий иттифоқ келажаги, «рубль зонаси» амал қилиши билан боғлиқ муаммолар, МДҲдаги иқтисодий жиҳатдан бир-бирига яқинлашиш истиқболлари батафсил муҳокама қилинган.

Лекин, асосий эътибор Франция билан Ўзбекистон ўртасида барча соҳада ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилди, деб таъкидлади у. Мазкур ташриф чоғида муносиб ҳужжатлар, яъни Франция билан Ўзбекистон ўртасида дўстлик ҳамда ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома, махсус битимлар имзоландики, улар шу ҳамкорликни ривожлантиришга хизмат қилиши лозим, деди Ислом Каримов.

Бугун Ислом Каримов Париж мэрияси — ҳокимлигида бўлиб, Миллий мажлис раиси Филипп Сегэн билан учрашди ва суҳбатлашди.

Ўзбекистон Президентининг журналистлар билан суҳбати Франциядаги етакчи банклардан бири — «Креди Комерсьяль де франс» банки қароргоҳида муддаолар ҳақидаги битим имзолангандан сўнг бўлиб ўтди. Бу битимда мазкур банк Бухорода нефтни қайта ишлаш заводи қуриш лойиҳасини пул билан таъминлашини кўзда тутади. Заводни Франциядаги «Текнип» фирмаси қуради.

Биз ҳозир «Креди Комерсьяль де франс» (ССФ) банки билан ҳамкорлигимизни ривожлантириш йўлида янги муҳим қадам қўйяпмиз, деди Ислом Каримов битимни имзолаш маросимида. ССФ анча вақтдан буён Франция ва Ўзбекистон ўртасидаги савдо-сотиқ муносабатларида ўзаро ҳисоб-китоб қилишни таъминлаб келмоқда. Бугун биз француз банки ҳамкорликдаги дастлабки саноат лойиҳасини пул билан таъминлаши ҳақида келишиб олдик. Ўзбекистоннинг шу банкка қўйган маблағи бу ҳамкорлик учун кафолатдир. Нефтни қайта ишлаш заводи биз учун жуда зарур, заводни қуриш эса лойиҳа билан боғлиқ. Бу лойиҳани биз Франциядаги «Элф-акитэн» нефть-химия концерни, шунингдек, бошқа кўпгина компаниялар билан биргаликда амалга оширмоқчимиз.

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон хорижий сармоядорларга қандай кафолат бера олиши мумкин, деган саволга жавобан мамлакатда вазият барқарор ва хавфсиз эканини таъкидлади. Ўзбекистондаги аҳвол собиқ СССРдаги бошқа республикаларда мавжуд вазиятдан, жумладан, Россиядаги вазиятдан барқарорлиги ва хавфсизлиги билан фарқ қилади. Бундан ташқари, Ислом Каримов республика табиат ресурсларига бойлигини, хусусан, пахта етиштириш жиҳатидан жаҳонда тўртинчи ўринда ва олтин қазиб чиқариш бўйича саккизинчи ўринда туришини эслатди. Республиканинг олимлари, илмий салоҳияти, қудратли энергетика базаси ҳам катта бойлик ҳисобланади, буларнинг ҳаммаси хорижий сармоядорларнинг диққатини жалб этмоқда, деди Президент. Ислом Каримов, шунингдек, республикада хорижий ишбилармонлар учун ҳуқуқий негиз ва кафолат яратилганига, бу эса уларнинг фаолиятига қулай шарт-шароитни вужудга келтиришига эътиборни қаратди.

(ЎзА).

ТУРКИЯ ЖУМҲУРИЯТИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА

САОДАТЛИ КУН

ТУРКИЯНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ ВУЛҚОН ЧУТУР БИЛАН СУҲБАТ

— Муҳтарам элчи жаноблари! Айни пайтда кўнглингиздан нелар кечмоқда?

— Маълумки, Туркия жойлашган ҳозирги ерлар бир вақтлар Усмонли турк империясига қарашли эди. Биринчи жаҳон урушидан кейин империяга путур етади ва у бошқа мамлакатлар томонидан ишғол қилинади. Мустафо Камол Отатурк келгунга қадар истилочилар турк халқи бошига чексиз азоб ва уқубатлар солишди.

Узоқ йиллик хўрлик ва ҳақоратдан эзилган турк халқи 1923 йил 29 октябрга келиб озодликка эришди ва бу кун Республика Куни деб эълон қилинди.

Туркия жумҳурияти 70 йил мобайнида катта йўлни босиб ўтди. У 1918—1923 йилларда сиёсий мустақиллигини сақлаб қолиш билан бирга Камол Отатурк раҳбарлигида тараққиётнинг янги босқичига кўтарилди. Бу хусусан, саноат маҳсулоти умумий ҳажмининг қишлоқ хўжалик маҳсулотига нисбатан анча ошгани, ишлаб чиқаришнинг жамланиши ва марказлашуви, қишлоқ хўжалиги самарадорлиги ҳамда чет элга мол чиқариш ҳажмининг ошишида намоён бўлди. Айни вақтда Туркияда майда ишбилармонлик кенг ривож топди.

(Давоми 3-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

1993 ЙИЛНИНГ 1 НОЯБРИДАН МЕҲНАТ ҲАҚИ, ПЕНСИЯЛАР ВА СТИПЕНДИЯЛАРНИНГ МИҚДОРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Истеъмол моллари ва хизматларнинг нархлари ўсиб бораётган шароитда Ўзбекистон Республикаси аҳолисини ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадида:

1. 1993 йилнинг 1 ноябридан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида:

иш ҳақининг энг оз миқдори ойига 16.200 сўм қилиб белгиланиб, иш ҳақи ўртача 1,2 баравар оширилсин;

фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромадларининг энг паст даражаси ойига 16.200 сўм миқдорида белгилансин;

меҳнат пенсиясининг энг оз миқдори ойига 17.550 сўм қилиб белгилансин, ҳозирги вақтда амалда бўлган барча турдаги пенсияларнинг миқдорлари ўрта ҳисобда 1,2 баравар оширилсин.

2. Олий ўқув юртлари талабаларининг, техникумлар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 1,2 баравар кўпайтирилсин, шу билан бирга талабаларнинг ошхоналари ва буфетларида тушлик овқатларнинг қийматидан 50 фоизли чегирмалар сақлаб қолинсин.

3. Бюджетдан пул билан таъминланадиган вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимлари, ташкилотлар ва муассасалар ушбу Фармонда белгиланган энг оз иш ҳақи миқдорига асосланиб, меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича ягона тариф сеткаси разрядларига мувофиқ ходимларнинг мансаб окладлари ўз вақтида қайтадан ҳисоблаб чиқилишини таъминласинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги мазкур Фармонга мувофиқ пенсияларнинг миқдорлари қайтадан ҳисоблаб чиқилишини таъминласин.

5. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги бюджетдан таъминланадиган муассасалар ва ташкилотлар ходимларининг иш ҳақини, пенсиялар ва стипендияларни ошириш билан боғлиқ сарф-харажатларни пул билан таъминлаш манбаларини аниқласин.

6. Мулкчилик шаклларидан қатъи назар хўжалик ҳисобидаги корхоналар ва ташкилотларга мазкур Фармонга мувофиқ даромад манбаларини қидириб топишига қараб, даромад манбалари вақтинча етишмай қолган тақдирда эса банк муассасалари аниқ мақсадни кўзлаб берадиган кредитлар ҳисобидан меҳнат ҳақини ошириш тавсия қилинсин.

7. Ушбу Фармон бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 28 октябрь.

«АБАДИЙ ҚАДРИЯТЛАР ВА АҲМАД ЯССАВИЙ»

БУГУН ТОШКЕНТДАГИ «ТУРКИСТОН» САРОЙИДА «ХАЛҚ СЎЗИ» ТАШАББУСИ БИЛАН «ЗАМАН-ЎЗБЕКИСТОН» ВА ЎЗБЕКИСТОН ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ ҲАМКОРЛИГИДА УШБУ МАВЗУДА ХАЛҚАРО АНЖУМАН ЎЗ ИШИНИ БОШЛАДИ.

Дунёни ўз назарида кўра олган буюк мутафаккир, барча моддий бойликлардан маънавиятни, руҳиятни устун билган улуғ Инсон, Туркистон аҳлининг қиблаи дуоси, қадим ота юртнинг шайхул машойихи қолдирган ибрат ва мерос ҳар биримизнинг ифтихоримиз ғururимиздир. Унинг мухлисларини дунёнинг барча нуқталаридан топиш мумкин. Бугунги анжуман ана шу умуминсоний эътибор ва шарафнинг яна бир исботидир.

Ҳаммамизнинг маънавий устозларимиз ва пирларимиздан бири, Оллоҳнинг комил бандаси Қул Хожа Аҳмад Яссавий хотираи муборакларига бағишланган мақолаларни рўзноманинг ичкари саҳифаларида ўқийсиз.

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

САВДО-СОТИҚ ПУЛСИЗ БЎЛАДИ

ЎЗБЕКИСТОН давлатлараро «Виза-интернешнл» кредит карточкалари тизимига аъзо бўлди.

ҚАЙСИ мамлакат фуқароси бўлишидан қатъий назар шу тизимга кирувчи банклардан бирида ўз ҳисобини очган киши унинг нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш имконини берадиган кредит карточкаларидан фойдаланади. Эгасининг магнит коди ёзилган пластик кредит карточкалари янги йилдан бошлаб Ўзбекистонда ҳам пайдо бўлади. У «Виза-интернешнл» тизимига аъзо бўлган ҳамма мамлакатларда бемалол савдо-сотиқ қилиш имконини беради.

ЮЗ ТОННАЧИЛАРДАН БИРИ

БЎЗ тумани пахтакорлари бу йил машина теримига алоҳида эътибор беришди. 190 дан зиёд агрегат далаларда унум билан ишлаяпти. Механизаторлар ўртасида юз тонначилар ҳаракати авж олдирилди. М. Жалолов номидаги ширкат хўжалиги уюшмаси механизатори Карим Сафаров шу кунгача 100 тоннадан зиёд пахта териб, илғорлар сафида бораяпти.

ЎЗБЕКИСТОНДА ЯГОНА ДОРИ ЗАВОДИ

САМАРҚАНДДА дори-дармон қадоқлайдиган завод ишга тушди.

ТУРКИЯНИНГ машҳур «Эжзажибоши» корпорацияси билан ҳамкорликда барпо этилган завод ўн хил антибиотик, яримвитамин, ҳароратни пасайтирувчи, оғриқни қолдирувчи ва бодга қарши дори-дармонлар, гастросидин, сифлокс, бемикс сингари ноёб малҳамлар, кунига қон ўрнини босувчи 2-3 минг шиша суюқлик тайёрламоқда.

ИККИ ЁШЛИ БОЛАЛАР ОШХОНАСИ

ҚИБРАЙДА болалар боғчалари учун сут маҳсулотлари тайёрлайдиган ошхона очилди.

ОШХОНА кунига беш минг болага уч хил сутли маҳсулот тайёрлаб бериш қувватига эга. Демак, тумандаги боғчаларда тарбияланаётган ҳамма икки ёшли болаларни шу хил озиқ-овқат билан тўла таъминлаш имкони туғилди.

КОНИЗАРНИНГ СУВИ ШИФОБАХШ

ЎЗБЕКИСТОН туманидаги Конизар санаторий-профилакторийси дастлабки мижозларини қабул қилди.

ХУШМАНЗАРА масканда топилган шифобахш сув ошқозон-ичак хасталикларига даволик хусусиятига эга экан. Қувасойдаги «Кварц» бирлашмаси билан алоқа боғланиб, кондитер цехига иккита сув қуйиш тармоғи ўрнатилди. Натижада савдо шохобчаларига ҳозиргача 50 минг шишадан зиёд «Конизар» минерал суви жўнатилди.

ТАБИИЙ ГАЗ ЖОННИНГ ҲУЗУРИ

СУРХОНДАРЁ вилоятининг Шеробод, Ангор, Музработ туманларида хонадонларга табиий газ келтириш мўлжалдагидан жадал бораяпти.

ШЕРОБОД туманидаги Эшбой Бердиев, Нуриддин Муродов, Владимир Қодиров, Музработ туманининг Акмал Икромов, Ҳаким ат-Термизий номидаги хўжаликларида ҳамма хонадонлар газлаштириб бўлинди. Бошқа туманлардаги мутасадди раҳбарлар улардан ибрат олишса, аҳоли катта ташвиш ва сарсонгарчилик юмушидан тезроқ халос бўларди.

«ҲУНАРМАНД»НИНГ МИЖОЗИ КЎП

ҚАМАШИ туманидаги «Қорабоғ» ширкат хўжалиги марказида очилган «Ҳунарманд» кичик корхонасининг мижозлари кун сайин кўпайиб бормоқда. Сабаби — бу ерда тикилаётган чарм пальто, қоракўл ва нутра териларидан шуба, пўстин, телпаклар бежирим ва сифатли. Хом терини ошлашдан бошлаб то тайёр маҳсулотга айлангунча бўлган ҳамма ишларни жамоанинг ўзи бажаради.

СУРАТДА: Гулзор Номирова аёллар шубаси тикаётир.

ЯНГИЛИКЛАР

Хожа Аҳмад Яссавий...

Нажмиддин КОМИЛОВ,
тил ва адабиёт фанлари доктори, тасаввуфшунос олим.

ИШҚ ТАВСИФИ

Покиза илоҳий муҳаббат шавқу завқини куйлаш Хожа Аҳмад Яссавий ижодида алоҳида ўрин эгаллайди. Ишқ — руҳни дунёвий губорлардан тозалайдиган, қалбга бир олов — нур бўлиб кириб, уни Парвардигор васлига ҳидоят этадиган қудрат, маърифат ва ҳақиқатга ошно этувчи, кишига ўзлигини англаш, инсонийлик моҳиятини кашф этишга ёрдам берувчи куч. Ишқ ҳам дард ва ҳам дармон, ҳам азоб ва ҳам роҳат. Тариқатнинг барча масалалари ҳол ва фано, ботин ва зоҳир, ҳайрат ва тавҳид, беҳудлик ва девоналик ва ҳоказолар ишқ тушунчаси орқали англашилади ва тушунтирилади. Чунки илоҳий муҳаббат моҳиятини англамаган одам тасаввуфни ҳам тушунмайди. Тасаввуф талаблари, тариқат йўлига кирган кишининг ақида ва ғоялари, ҳолатини идрок этолмайди. Яссавий ижодидаги тарки дунёчилик, узлат, садоқат ва шафқат ғоялари айни шу муҳаббат ғояси билан узвий вобаста бўлиб, уларни бир-биридан айри тасаввур қилиш мумкин эмас. Зеро, кўнглида ишқи бор одамгина, туну кун поклик ва ҳақиқатнинг олий тимсоли бўлган Аллоҳга интилади, нафсга қарши юриш бошлайди, бу йўлдаги не-не азоблар, хорлигу хўрликларга чидайди.

Аҳмад Яссавий ўзини «ҳақ таоло партавидан» баҳраманд бўлган, гўдаклигида илоҳий ишқ «жазбаси» теккан киши эканини фахр билан тилга олади. Маълум бўладики, валийлик, кашфу каромат истеъдодининг нишона бериши ҳам ишқдандир. Яъни чин ошиқ — чин сўфийдир, бошқача қилиб айтганда, ишқ илоҳни севиш, унга сиғиниб, нола муножотлар қилишгина бўлмасдан, балки Аллоҳни таниш ва демак ўз аслини таниш, камолотга етишиш йўлидир.

Ишқ бошини меҳнат тортиб кўкартмасанг,
Хорлик тортиб, шум нафсингни ўлдирмасанг,
Аллоҳ деюб ичга нурни тўлдирмасанг,
Валлоҳ-биллоҳ, сенда ишқнинг нишони йўқ.

Ҳа, ошиқликнинг белгиси, хоксорлик, камтарлик, сидқу садоқат, ошиқ бўлган одам ўзини барчадан кам деб ҳисоблаши, бошига келган балоларга мардонавор чидаши, манманлик, ғурур ва кибрни, ҳасад-ҳирс каби салбий хислатларни тарк этиши керак. Бугина эмас, тамаъ ва манфаат тимсоли бўлмиш дунёни ҳам тарк этиши лозим. Чунки то дунёнинг ўзини тарк этмаса, нафс тамаъидан халос бўлолмайди киши. Илоҳ ошиғи тариқат талабларини сўзсиз бажариб, фахр мартабасидан фано сари интилади, илоҳиёт оламининг чексиз гўзалликлари, абадият қудратидан ҳайратга тушади, руҳи тиниқиб, мусаффо ҳолга киради. Аммо бу йўл ғоят оғир ва машаққатли: «Ошиқ куяр, жондан тўяр, ҳақни суяр». Чин ошиқларнинг кўзи гирён, дили бирёндир, деб ёзади Яссавий. Ҳақ зикрини мағзи жондан кеча олган, муҳаббат шавқидан «уч юз олтмиш томирлари тебранган» кишигина чин ошиқ бўла олади». Дунё роҳатини афзал билган, молу мулкка берилган киши ошиқман деса, унга ишонмаслик керак, у риёкор, «ёлғон ошиқ»дир, деб язади Аҳмад Яссавий:

Ишқ даъвосин менга қилма, ёлғон ошиқ.
Ошиқ бўлсанг, бағринг ичра кўз қони йўқ.
Муҳаббатнинг шавқи бирлан жон бермаса,
Зое кечар умри ани — ёлғони йўқ!

Яссавий ошиқларни зоҳид ва обидга қарама-қарши қўйиб тасвирлайди (умуман тасаввуф шоирларида бу анъанага айланган эди). Нега шундай? Ахир зоҳидлар тасаввуф аҳлига бутқул бегона эмаслар-ку? Тасаввуфнинг талабларидан бири ҳам зуҳд ва вараъ (парҳез)дир. Аммо шунга қарамай, зоҳидлар билан ошиқлар бир-бирига зид табиатли кишилардир. Чунки зоҳидлар тақво ва ибодат билан шуғуллансаларда, бироқ таъмадан холи эмас эдилар, бунинг устига Худонинг, ёниқ ишқ билан севиш, илму ирфон асроридан бохабарлик улар ақидасига сиғмас эди. Шунинг учун тасаввуф аҳли зоҳидлар, инчунин обид ва муллаларни ҳам зоҳирбин кишилар, яъни зоҳирий дунё билан, расму-русумлар билан ўралашиб қолган калтафаҳм одамлар деб ҳисоблаганлар. Ошиқ сўфийлар эса, тамаъдан мутлақо холи эдилар, улар учун Аллоҳ дийдори ҳамма нарсадан афзал ҳисобланган ва шунинг учун ботиний оламни ривожлантириш, кўнгил ойнасини поклаш билан машуқ — илоҳга мушарраф бўлиш иштиёқида ёнганлар.

Хожа Аҳмад Яссавий ҳазрати Муҳаммад алайҳиссаломни, Боязид Бистомий ва Мансур Халложни чин ошиқ намунаси қилиб тасвирлаган. Муҳаммад пайғамбар бутун вужудлари билан Аллоҳ ошиқ эдилар, ул зотнинг кўкка кўтарилиши, Меърож туни, Парвардигор билан мулоқоти ерга тушиб, фақир, ғарибларнинг бошини силаши ҳаммаси ошиқликнинг боисидир, дейди Яссавий.

Ул Буроққа боқуб анда ҳайрон колур,
Ошиқ бўлмай ўл Буроққа миниб бўлмас.

Ҳазрати пайғамбаримиз Яссавий учун буюк идеал: камолот, эзгулик ва хайру эҳсон, иймону эътиқод, садоқат ва муҳаббатни жамулжам этолган мукаррам Зот. Умуман, Аҳмад Яссавий тариқати — бу шариат ва тасаввуфни ажибтовур омухта этолган, исломий ғояларни сўфиёна таълимот қатига сингдириб, туркона руҳ билан қувватлантирган тариқатдир. Ҳазрати Муҳаммад алайҳиссалом Яссавийнинг буюк идеали дедик, лекин қайд этмоқ керакки, Яссавийнинг илоҳга бўлган муҳаббати ҳам Пайғамбарга бўлган оташин муҳаббат орқали ўтади, аниқроғи Аллоҳнинг ҳабибини шоир қайноқ қалб билан севиб мадҳ этар экан, Муҳаммад нурида барча ҳақиқатларни мушоҳада этади, унинг ақидасига кўра, олам бошида Муҳаммад нури ётади, Тангри таоло аввал шу нурни ато этиб, кейин у туфайли ўзга оламларни яратгандир. Бу нур олам жамоли ва камолида мужассам. Яссавий ўз руҳини ҳам ана шу нур — руҳ билан пайваста деб билади. «Меърож узра Ҳақ Мустафо руҳим кўрди» деб, ёзади у. Яъни: Меърож туни Парвардигор Мустафога дедиким, эй ҳабибим, юқорига қаранг. Ҳазрати Пайғамбар юқорига қарадилар ва ажиб нур дастасини кўрдилар. Кейин Парвардигордан бу нима деб сўрадилар, Парвардигор бу Фақрнинг нури деб нидо этди. Яссавий шу ривоятга асосланиб, ўша нур менинг руҳим эди, Мустафо мени кўкда кўрган эди, деб айтади. Бу билан у ўзининг Муҳаммад Мустафо динига садоқатли ва ҳам фақирликда пайғамбарга пайрав эканлигини англатган.

Ҳудди шу аснода Аҳмад Яссавий Мансур Ҳалложни ҳам илоҳ ошиғи, ҳаққа етган улуғ инсон сифатли куйлаган. «Девони ҳикмат»да Мансур мадҳига бағишланган алоҳида шеър бор. Маълумки, Мансур Халлож илоҳий ишқ авжида беҳуд бўлиб, «анал ҳақ» (мен худоман, ҳақман) дегани учун шариат аҳли томонидан қатл этилган эди. Лекин қизиғи шундаки, тариқатни шариатсиз тасаввур этолмаган, Муҳаммад Мустафонинг муҳиби Аҳмад Яссавий Мансурни кофир деб билмайди, муллаларга қўшилиб уни ёмон отлиқ қилмайди. Аксинча, Мансур ғоялари чин илоҳсеварлик ғояси сифатида талқин этилади. Яссавийнинг фикрича, муллалар Мансурни тушунмадилар, уни ноҳақ қатл этдилар.

Аҳмад Яссавийнинг ёзишича, Мансур «ҳақни топган девоналардан» биридир, ундайлар «беҳуш сўзлайди». Аслида Мансур Ҳаллож аршни кўзлаган, мақомлари баланд зотлардан бўлиб маломат юзасидан «халққа ўзин» атайлаб расво қилиб юрадиганлардан. Яссавий бир қизиқ халқона ривоятни келтирган: Мансурни қатл этганларидан сўнг, унинг жасадини куйдирадилар. Олов кўкка чиққанда, малоиклар бўзлаб Ҳаққа нола қиладилар, жаннат ҳурлари ё Мансур деб аза тутадилар. Подшоҳ Мансурнинг кулини йиғиб дарёга ташлашни буюради. Қишда дарё тошади, халқ чора истаб шоҳ олдига келадилар. Подшоҳ нима қилишини билмай, Зуннун Мисрийга одам юборади, Зуннун Мисрий Мансурнинг қатл олдидан қилган башоратига биноан, унинг кулидан бир ҳовуч олиб қолган эди. Зуннун «Ё мансур» деб шу кулни дарёга ташлаганда, дарё орқасига қайтиб, халқ омон қолади. Подшоҳ Зуннунга катта бойлик туҳфа инъом этади, аммо Зуннун зоҳир гадо, ботин ичра ман шоҳан-шоҳ» деб мукофотни рад этади. Аҳмад Яссавий бўлса, хулосада ёзади:

Ботил кўзлар хос валини танимаслар,
Ким яхшидур, ким ёмондур, тайнмаслар,

Дарҳақиқат, илоҳ ошиғи бўлган валиюллоҳ зотларнинг амали ва сўзини англаш, уларни таниш осон эмас. Мансурни, Насимийни, айнулқуззотни, Суҳравардий ва Машрабни қатл этганлар «кўзлари ботил» қалблари кўр зоҳирбин кишилар эдилар. Афсуски, бундайлар яқин-яқингача мавжуд бўлиб келди. Илгариги зоҳирбинлар дин номидан тасаввуф аҳлига тош отган бўлсалар, коммунист ақидапарастлар динга қарши кураш васвасасига берилиб, Яссавий ва унинг маслакдошларини бадном қилишга уриндилар. Золим бойлар, порахўр қозилар, нодон-жоҳилларни нафрат билан маззаммат этган улуғ шоирни «феодализм» куйчиси, «диний-мистиқ шоир» деб унинг таълимотини халққа зид, ғайриинсоний деб талқин этдилар.

Ҳолбуки, Яссавий энг халқчил, энг инсонпарвар шоирларимиздандир, фақат бу улуғ авлиёнинг нияти ва мақсадини тўғри англаб, тўғри тушунтириш керак. Унинг фикр андозаси кенг, қамрови бепоён. Бу андоза бизнинг ўлчовларга тўғри келмайди. Яссавий зулм ва золимлик ҳақида гапирар экан, бутун инсоният тарихини, дунё ва илоҳини, руҳ ва жисмни назарда тутиб фикр юритади. Одамлар орасига адоват ва қасду қасос уруғини сепган синфий кураш назариясига албатта Яссавийнинг нафс ҳақидаги, ўз-ўзини поклаш ва маънавий камолот, илоҳий ишқ ҳақидаги қарашлари мос келмас эди. Яссавий муҳаббат билан одамларни бирлаштириш, одамлардаги одамийликни англаш, ҳайвоний сифатларни йўқотиш устида қайғуради. Бу чин гуманизм эмасми, ахир? Яссавий ҳикматларининг халқимиз ичида асрлар давомида яшаб келаётганига сабаб ҳам мана шу илоҳий поклик ва олий ҳақиқатларга муҳаббатдир.

СУЛТОН ТАРИҚАТИНИНГ ПЕШВОЛАРИ

МАНСУР ОТА

XII асрнинг бошларида туғилган Мансур ота Хожа Аҳмад Яссавийнинг биринчи халифаси бўлиб, ривоятларга кўра у Арслонбоб (Арслон бобо) фарзандидир. У зоҳирий ва ботиний илмларни дастлаб отасидан ўрганган. Отасининг вафотидан кейин тарбияни Хожа Аҳмад Яссавийдан олади ва камолотга етади.

Мансур ота вафотидан сўнг (милодий 1197 йил) иршод маснадига ўғли Абдумаликхожа ўтиради. Бу шайх, тарбиятни отасидан олган эди. Абдумаликхожанинг фарзанди Тожхожа ҳам бобоси ва отаси йўлини давом эттирган.

САЙИИД ОТА

Сайиид Ота Хожа Аҳмад Яссавийнинг иккинчи халифаси ҳисобланган. У буюк устози ишорати билан аксарият муридлар тарбияти билан машғул бўлган. Сайиид Аҳмад ботиний ва зоҳирий илмларини мукаммал даражада ўзлаштирган.

СЎФИ МУҲАММАД ДОНИШМАНД

Сўфи Муҳаммад Донишманд Пири Туркистонийнинг учинчи халифаси бўлиб, узоқ вақт унинг хизматини ўтаган. Хожанинг «Девони ҳикмат»идан ўрин олган жуда кўп насиҳатларда Сўфи Муҳаммад Донишманд билан Ҳаким Хожа Сулаймоннинг номлари тилга олинган сатрлар мавжуд.

ҲАКИМ ОТА — СУЛАЙМОН БОҚИРҒОНИЙ

Ҳаким ота Хожа Аҳмад Яссавийнинг тўртинчи халифаси бўлиб тариқатда пешволик қилган. У XII асрнинг бошларида Хоразмнинг Боқирғон деган кентида туғилиб, 1186 йилда вафот қилган.

Ҳусайн Воиз Кошифий Сулаймон Боқирғонийни «Дарвишлар аҳлидин туркий тилда калимоту ҳикматомуз ва латойифу ибратангизлари Туркистон вилоятида маълум ва машҳурдир ва аларнинг фавойиди анфоси қудсийлардандур», — деб таърифлайди. Хазрат Мир Алишер Навоий ҳам «Насойимул Муҳаббат»да бу таърифни тасдиқлагандай ёзади: «Андоқки анинг фавойиди атрок асросида машҳурдур».

«Боқирғон китоби»ни нашрга тайёрлаган ва сўзбоши муаллифлари Иброҳим Ҳаққул билан Сайфиддин Рафиддин Сулаймон Боқирғоний ҳақида иложи борича мавжуд маълумотларни билдиришган (Тошкент, «Ёзувчи» нашриёти, 1991 йил).

ЗАНГИ ОТА

Ҳаким Отанинг халифаси бўлмиш Занги Отани Подачилар пири деган лақаби ҳам бор эди. У Мансур Отанинг набираси бўлмиш Тожхожанинг ўғлидир. Бадан териси қора бўлганидан унга «Занги» деб лақаб берган эканлар.

Занги ота устози Ҳаким Отанинг вафотидан кейин унинг завжаси Анбар Онага уйланган. Анбар Она Буғрохоннинг қизи бўлган.

Ривоят қилишларича, Анбар Она биринчи эри бўлмиш Ҳаким Ота қорачадан келган одам бўлганидан, унга гоҳ-гоҳ ҳазил қилар экан. Шунда бир марта Ҳаким Ота унга: «Тайёргарчилигингни кўргил, мендан ҳам қораровоғига дучор бўлурсан», — деган экан.

Ҳаким Ота вафотидан сўнг, ҳақиқатан ҳам ундан қорароқ бўлган Занги Ота Анбар Онага совчи қўяди. Лекин Анбар Она унинг қоралигини пеша қилиб кўнмайди. Иккинчи гал Занги Ота номидан борган совчи Ҳаким Отанинг қилган башорати, яъни: «Мендан ҳам қорароғига учрайсан», — деганини Анбар Онага эслатади. Занги Отанинг валийлигига тан берган аёл унинг никоҳига киради.

Занги Ота 1258 йилда вафот этади. Қабри Тошкент яқинидаги Занги Ота қишлоғида. Занги Отанинг тўрт халифаси бўлган: Узун Хасан Ота, Сайиид ота, Садр Ота, Бадр Ота.

САЙИИД ОТА

Сайиид Ота Занги Отанинг иккинчи халифасидир. Сайиид Аҳмад номи билан ҳам машҳурдир. У ўз даврининг маъруф ва донгдор кишиси эди. Мулло Салоҳиддин ибн мулло Алоуддин Хожа эшон нақл қиладилар: «Ровийлар андоқ ривоят қилурларким, ҳазрат Сайиид Ота раҳматуллоҳ алайҳанинг муборак исмлари Сайиид Аҳмад эрди, элатларға Сайиид Ота деб шуҳрат топдилар. Қолу ҳол ул зот шарифға мундарирж бўлғон эрди.

Сайиид Ота нақшбандия тариқатининг улуғ пешвоси Хожа Али Ромитаний билан бир вақтда яшаган ва у билан суҳбатлар қурган экан.

Ривоят қилишларича, Сайиид Ота умрининг охирларида Ҳаким Ота мозорида мутаваллилик қилган. Унинг саъй-ҳаракатлари билан Дашти Қипчоқ аҳолиси мусулмон динини қабул қилганлар. Сайиид Ота 1291—1292 йиллар оралиғида вафот этган.

ИСМОИЛ ОТА

Хожа Аҳмад Яссавийнинг иккинчи халифаси бўлмиш Исмоил Ота Сайиид Отанинг асҳоб ва халифаларидан биридир. Маълумотларга кўра, Сайрам билан Тошкент оралиғида жойлашган Хузиём деган манзилда ҳаёт кечирган.

Ҳазрат Мир Алишер Навоий ёзадилар: «Исмоил Ота — Хожа Аҳмад Яссавийнинг Иброҳим Ота отлиғ инисининг ўғлидур ва Хожанинг муриди ва назар қилғонидур ва анча мурид ва асҳоб бўлубтур. Ва каромат ва мақомот ва хавориқи одат бениҳоят ва ёши юзга яқин ва авлоди ўн етти ё ўн саккиз бор эрди ва оламдан ўтарда авлоди орасидин Исҳоқ Отани ўз қоиммақоми қилиб, оламдин ўтубдур».

ХОЖА БОЯЗИД

Хожа Боязид ҳам Исмоил Ота авлодидан ҳисобланади. Ривоят қилишича, Амир Темур ҳар гал Хожа Аҳмад Яссавий қабрини зиёрат қилишга келганда, албатта Хожа Боязид суҳбатида бўлишга ҳаракат қилган. Хожа Боязид каромат соҳиби бўлган. Бу хусусда ҳазрат Алишер Навоий бундоқ ёзганлар: «Темурбек анинг суҳбатига келибтур ва келурда кўнглида кечурубтурки, бу эрнинг маънй оламидин хабари бўлса, бизга иссиқ ҳалво тортқай. Ул муридларга ҳалвони худ буюрғон экандур. Бек билан саломлашиб, кўришгондин сўнгра дебтурки: «Аввалуҳо салом ва авсотуҳо таом ва охируҳо калом». Филҳол, ҳалвони торттурубтур. Бекка бу ҳол зоҳир бўлгач мурид бўлиб, лангар иснб, кўп авқоф қилибтур».

ҚАЛБЛАРИМИЗ ТУТАШДИР

Туркияда чиқадиган «Заман» газетасининг Бош директори Нажи Тўсун жанобларини муштарийларимиз яхши билишади. Бундан бир қанча вақт муқаддам буюк мутасаввуф Баҳоуддин Нақшбанд юбилейи тантаналарида иштирок этиш учун диёримизга ташриф буюрган ул зот, хусусан бизнинг редакциямизнинг ҳам меҳмони бўлган эди. Айтиш лозимки, «Халқ сўзи»нинг ташаббуси билан ўтаётган «Абадий қадриятлар ва Аҳмад Яссавий» халқаро илмий маърифий конференциясига Ўзбекистонда нашр этилаётган «Заман — Ўзбекистон» газетасининг ҳам муассис бўлишида ўша учрашув катта ўрин тутади. Чунки, мазкур рўзнома ҳам «Заман» газетасига қарашлидир.

Ушбу анжуманда қатнашиш учун Нажи Тўсун жаноблари яна республикамизга ташриф буюрди. Бу хабарни эшитгач, суҳбатларини олиш ниятида у кишининг ҳузурида бўлдик.

— Ўзбекистонга хуш келибсиз, афандим!

— Чўх ташаккур. Бундан қариб бир ой бурун ҳам мен Ўзбекистонда бўлиб Баҳоуддин Нақшбанднинг 675 йиллик тўйида қатнашган эдим. Мана, туз насиба тортган экан, сизлар билан яна юз кўришиб турибмиз. Бу сафар эса Ислом оламининг яна бир буюк намояндаси бўлмиш Аҳмад Яссавийга бағишланган ниҳоятда эътиборли, халқаро анжуман арафасида ота юрт тупроғига қадам ранжида қилдик. Мен сизлар тез-тез ўтказаётган бундай тадбирлар ва шу баҳонада дийдорлашиб турганимиздан бениҳоя шодланаман. Таъбир жоиз бўлса, икки халқ ўртасида узоқ вақт узилиб қолган қардошлик алоқаларининг қайта боғланиши ва мустаҳкамланишида ана шундай улуғ боболаримиз руҳи мададкор бўлмоқда.

— Туркияда Аҳмад Яссавий таълимотига эътибор қай даражада?

— Биз турклар ҳам Яссавий, Нақшбанд ва бошқа мутасаввуфларни сизлар каби чўх севармиз. Ул зоти шарифларнинг Туркиядан ташқари яна Оврупо ва Америқоларда ҳам муридлари бор. Туркия халқининг исломга кириб, мусулмон бўлишларида Яссавий ҳазратларининг хизматлари беқиёс. Бизларда ҳам Яссавий таълимоти матбуоти нашрларида, хусусан «Заман» газетасида ҳам кенг ёритиб борилади. Халқ орасида ҳам қизиқиш катта.

— Раҳматли Турғут Ўзол жаноблари Ўзбекистонга келганларида, «Мен Нақшбанд тариқатига мансубман», дея эътироф этган эдилар. Шахсан сизнинг ўзингиз қайси тариқатдансиз?

— Туркияда тариқат аҳли бор, аммо сиз ўйлаганчалик кўп эмас. Лекин дунё миқёсида олиб қарасак, турли тариқатларга эътиқод қилувчилар бизда анча кўпчиликни ташкил қилади. Бу одамлар ҳам Ҳақни илм билан исботлашга, маърифат билан унга етишишга интилишади. Шахсан ўзимга келсам, ҳеч қайси тариқатга мансуб эмасман. Бироқ, ўзимни чин мусулмон деб биламан. Ахир, барча тариқатларнинг моҳиятида одамларни ҳақиқий мусулмон қилиб тарбиялаш ётади-ку.

— Мана, биз яна бир улуғ анжуман арафасида суҳбатлашиб ўтирибмиз. Ҳозир қандай туйғуларни бошдан кечираяпсиз?

— Тақдир тақозоси билан маълум муддат икки қондош халқнинг йўллари айро тушган эди. Яратганга шукрлар бўлсинки, биз яна бир-биримизни топдик. «Абадий қадриятлар ва Аҳмад Яссавий» халқаро илмий маърифий анжуманининг ташкил қилинишида бизнинг рўзномамизнинг ҳам улуши борлигидан ғурурланамиз. Бу — бошланиши, бундай тадбирларнинг кейинчалик ҳам давом этишини орзу қилурмиз. Мақсадимиз — одамларимиз бир-бирларининг юртига фақатгина сайёҳ бўлиб бормасинлар, уларнинг қалблари ҳам чамбарчас туташсин.

Агар иложи бўлганида, биз билан яна кўп кишилар келишмоқчи эди. Уларнинг барчаси ота юртларига келиш, буюк зотларининг қадамжоларини зиёрат қилишга орзумандлар.

Биз бундай тадбирларни Туркияда ҳам давом эттирсак, деймиз. Насиб этиб, бу ниятларимиз амалга ошса, сизларни ҳам Туркияда шодонлик билан кутиб олармиз.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД
суҳбатлашди.
«Халқ сўзи» мухбири.

ТАРИҚАТЛАР МУШТАРАКЛИГИ

Қизил Империя даврида баъзилар Яссавий билан Нақшбандия тариқатини бир-бирига зид ёки униси бунисидан афзал, деган ақидани талқин этди. Уларнинг фикрича Яссавияда дунёчилик устун бўлиб, Нақшбандияда эса аксинча, яъни дунёни тарк этмай яшаш муҳимдир. Уларнинг таъкидлашича, Яссавий тариқатида ишламай тиланчилик қилиб кун кўриш мумкину Нақшбандияда эса бу ман этилган. Бундай асоссиз фикрлар хатодир. Чунки барча тариқатлардаги сўнгги мақом фано. Фано дегани ўзидан кечиш демакдир.

Нажмиддин Комилов тўғри таъкидлаганидек, Баҳоуддин Нақшбанд «зоҳирда халқ билан ва ботинда Ҳақ билан» шиорини кўтариб чиққан бўлсалар-да, аммо ҳилватни бутунлай инкор этган эмаслар. Чунки тасаввуф ботун билан, ғайб олами билан ошноликдир.

Яссавияда ҳам нақшбандия каби меҳнат қилиб кун кўриш шарт, фарз саналади. Хожа Аҳмад Яссавий дейдиларки: «Шайх улдирки, ниёз олса мискин, тарих, бечора, етим-есирларга бергай. Агар бу нарзу ниёзни ўзлари, (яъни шайхлар) еса, гўё мурдор ит емишин тановвул қилгандек бўлур. Маноқибада айтилишича, Аҳмад Яссавий пиримиз чивиқдан сузгич тўқиш, ёғочдан қошиқ ва чўмич йўниш касби билан шуғулланган.

Аллоҳ таоло таълимотини, пайғамбар аллайҳиссалом ўгитларини туркий тилда ёйиб, суннатларга амал қилиш Яссавий тариқатининг мақсадидир. Яссавия таълимоти туркий тилда бутун дунёга тарқалди. Бу сулукдагилар бидъату хурофот, жаҳолату, подонлик, ғафлату миллатчилик, босқинчилигу разолат, худбинлигу таъмагирлик каби иллатларга қарши курашганлар.

Нақл қилурларким, пиримиз Ҳазрат Абдухолиқ Ғиждувоний хонақоҳда сабоқ бераётган пайтларда нотаниш йигит кириб келибди. Унинг эгнида ҳирқа, елкасида жойнамоз, қўлида тасбеҳ бор экан. У Абдухолиқ Ғиждувонийга қараб: «Ҳазрат Муҳаммад алайҳиссалом ҳадислари сирини билдиринг?» — дебди. Абдухолиқ Ғиждувоний унга: «Эй йигит! Ҳадиснинг сирри будир: сен ҳирқанг остига яширин таққан зуннорингни кесгил ва иймон келтиргил!» Бу кароматдан ҳангу манг бўлган йигит филҳол зуннорини кесиб ташлаб иймон келтирибди. Абдухолиқ Ғиждувоний ўз атрофидагиларга қараб «Эй, ёронлар, бу йигит заҳрий зуннорин кесиб иймон келтурди. Биз ҳам ботин зуннорини кесайлик ва, иймон келтирайлик. Бу йигит омурзанда бўлди, шояд бизни ҳам Аллоҳ таоло гуноҳларимиздан кечса!» — дебдилар.

Дарвоқе, бу нақл бизга сабоқдур! Биз ҳам ўзимизга сиғинишни бас қилайлик: танпарастлик, худпарастликдан ёмонроқдур.

«Абадий қадриятлар ва Аҳмад Яссавий» Халқаро анжумани туркий дунё халқлари ҳаётида йирик ижтимоий-маърифий ҳодиса бўлишида ҳеч шак-шубҳа йўқдир. Мазкур тадбирнинг яна бир жиҳати шундаки — бу туркий халқлар қардошлиги-ю, диндошлиги, бирлиги-ю буюклигининг ёрқин ифодаси бўлиши табиий. Чунки халқларимиз боши узра ул табаррук зотнинг руҳи поклари саодат тилаб доимо мададкордир.

Садриддин Салим
БУХОРИЙ.

САОДАТЛИ КУН

(Давоми. Боши 1-бетда).

Туркия қисқа вақт ичида иқтисоди, саноати ва маданияти жиҳатдан жаҳондаги энг ривожланган давлатлар қаторидан ўрин олди. Мен бугун бизни шундай кунларга етказган яратганга ҳамду санолар дейман, унинг учун курашиб жонларини фидо қилган боболаримиз, оталаримиз руҳи пойига таъзим бажо қиламан.

— Тарихдан маълумки, Туркия билан Туркистон халқлари ўртасида узоқ йиллик маданий-иқтисодий алоқалар мавжуд бўлган. Лекин қарийб бир асрга чўзилган истибдод улар ўртасидаги алоқаларни узиб қўйган эди. Минг қатла шукрки, яна ўша қадимий анъаналар қайтадан тикланмоқда. Туркия билан Ўзбекистоннинг бугунги алоқалари ҳақида нималар дея оласиз?

— Давлатларимиз ўртасидаги алоқалар барча соҳаларда яхши ривожланмоқда. Бу табиий албатта. Чунки юз йилдан кўпроқ бир-биридан узилиб яшаган қон-дош-жондош халқлар ўртасидаги «бўшлиқ»ни энди тўлдириши, қадимги алоқаларни тиклаши керак. Шунинг учун ҳам Туркия жумҳурияти Ўзбекистон Республикасини биринчилардан бўлиб таниди. Туркия томони Ўзбекистонга келди ва ўз навбатида Ўзбекистон Президенти ҳам Туркияда бўлиб ўзаро алоқаларни жонлантириш тўғрисида қатор шартномалар имзоланди.

Айни пайтда икки мингга яқин ўзбекистонлик ёшлар Туркияда таҳсил олмоқда. Турк ёшлари ҳам Ўзбекистон билим масканларида билим олишаяпти. Бундан кўзланган мақсад юқорида айтганимдай, боболаримиз, оталаримиз анъаналарини ривожлантириш. Чунки бизнинг маданиятимиз, тарихимиз муштаракдир. Биз Юнус Эмрони қандай севсак Алишер Навоийни ҳам шу даражада севамиз. Камол Отатуркдан қанчалик фахрлансак жаҳонгир Амир Темурдан ҳам шунчалик фахрланамиз.

Бундан икки ҳафта олдин Туркияда Ўзбекистон жумҳурияти кунлари бўлиб ўтди. Бунда санъат усталари, ёзувчилар, шоирлар иштирок этиб, бугунги ўзбек халқининг маданияти, адабиёти ва санъати билан турк халқини таништирди. Ўйлайманки, яқин йиллар ичида Ўзбекистонда ҳам Туркия маданияти кунлари ўтказилади.

— Мазкур байрам Туркияда қандай нишонланади?

— Сизлардагидек. Бизда ҳам ўша кун дам олиш куни деб эълон қилинган. Байрам шодиёналари эрта тонгда бош майдондан бошланиб, жумҳуриятнинг бутун шаҳар ва қишлоқларида давом этади. У Туркиянинг чет эллардаги элчихона ва консулликларида ҳам ўзига хос тарзда кутиб олинади.

«Халқ сўзи» мухбири Ў. ҒОЙИМОВ суҳбатлашди.

• *Қардошлик ардоғида*

БИР БУЛОҚНИНГ ИККИ КЎЗИ

Бугун Туркия Жумҳуриятида катта байрам. Қардош мамлакат халқлари Туркия Республика деб эълон қилинган куннинг 70 йиллигини нишонламоқдалар.

Кичик Осиёда етти аср ҳукм сурган Усмонлилар империяси биринчи жаҳон урушида инқирозга учради. Чунки Туркия Германия иттифоқчиси ўлароқ Антанта давлатларига қарши жангга кирган эди. Англия, Франция ва Россиянинг бирлашган кучлари герман империализми ҳарбий машинасининг умуртқасини синдирди. Натижада Туркия ҳам империалистик давлат асоратига тушиб қолди.

Биринчи жаҳон урушидан сўнг дунёнинг турли қисмларида кескин сиёсий ўзгаришлар юз берди. Инқилобий силсилалар даври бошланди. Европа мамлакатларида, жумладан Бавария, Можаристон ва Россияда империалистик давлат тузумлари емирилди. Биринчи жаҳон уруши суронларида чиниққан янги сиёсий кучлар майдонга чиқди.

Бундай кучлар Туркияда ҳам бор эди. Булар турк эркпарварлари эди. Улар Туркияда канадек ёпишиб олган империалистик давлатлар асоратига қарши жангга кирдилар. Унда жангларда тажриба орттирган эркпарвар турк зобитлари катта роль ўйнадилар.

Табиий, бу курашда кўп қурбонлар берилди. Аммо, турк мумтоз шоири Яҳё Соим машҳур «Зафар достони»да ёзганидай:

Душман! Умидим ўлмади.
Ўлмас ҳеч қачон,
Турк даҳоси айлантирар
ер юзини жаннатга.
Ўлкамда мангу яшар
маданият ва азон,
Шундай парвоз қилгумдир
самовий саодатга,
Душман! Умидим ўлмади.
Ўлмас ҳеч қачон.

Империалистик давлатлар қуршовида қолган Турк ватанпарварлари умидларини байроқ қилиб курашни давом эттирдилар. Ниҳоят, 20-йилларда Мустафо Камол Отатурк бошчилигидаги турк эркпарварларининг миллий озодлик кураши ғалаба билан тугади. 1923 йилнинг 29 октябрида Туркия Республика деб эълон қилинди. Ўша кундан эътиборан бу сана Туркия мустақиллиги куни сифатида ҳар йили байрам қилинади. Туркиялик биродарларимиз билан биргаликда шу қутлуғ санани нишонлар эканмиз ўтган 70 йил тарихда ўзига яраша из қолдирганининг гувоҳимиз. Бу йиллар ичида кўплаб юксалишларга ва инқирозларга дуч келинди. Бироқ ҳар қандай шароитларда ҳам Туркия ва Ўзбекистон халқлари бир-бирларига интилиб яшадилар. Чунки бу икки халқ асли бир илдизнинг меваларидир.

Туркиядан Ўзбекистонга ташриф буюрган давлат арбобларимми ёхуд оддий фуқаро: «Бир булоқнинг икки кўзи», «Бир дарахтнинг икки шохи» деган иборани кўп ишлатишади. «Туркистон бизнинг ота юртимиз»,— деб фахр билан гапиришади. Бу бежиз эмас. Бир вақтлар Аму — Сир бўйларидан кўчиб бориб Кичик Осиёда ўтроқ бўлиб қолган турклар аждодлари юртини тавоф қилишни бахт деб биладилар.

Икки қардош халқнинг бир-бирига меҳрини биз Маҳмудхўжа Беҳбудий, Мунаввар Қори, Фитрат, Чўлпон асарларида кўп ўқиганмиз. Туркиянинг юксалишига бебаҳо ҳисса қўшган марҳум Президент Турғут Ўзол, Туркия Жумҳуриятининг ҳозирги давлат бошлиғи Сулаймон Демирэл, Туркиянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Вулқон Чўтур жанобларининг сўзларида такрор-такрор туйганмиз. Туркияда яшовчи туркий халқлар ҳар қандай тўсиқлар ва қатағонларга қарамай, гарчи бу тўсиқ, бу айрилиқ бир асрдан ортиқ давом этган бўлса ҳам, бир-бирига интилиб, бир-бирининг ҳаётига қизиқиб яшадилар.

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, ўртадаги тўсиқлар олиб ташланди. Туркия Ўзбекистон Республикасини биринчилар қаторида тан олди. Тошкентда Туркия жумҳурияти буюк элчилиги, Анқарада эса Ўзбекистон буюк элчилиги очилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги жумҳуриятимиз делегацияси бир неча бор Туркияда бўлди, Туркия раҳбарлари Ўзбекистонга келишди. Бу эса икки қардош ўлка орасидаги дўстона алоқаларни янги поғонага кўтарди.

Ўзбекистон билан Туркия орасидаги муносабатлар кенг кўламда ривожланиш палласига кирди. Бундай алоқаларни ҳамма соҳаларда кўриш мумкин. Дўстона алоқалар бугунги кунда сиёсат ва иқтисод, маориф ва маданият, соғлиқни сақлаш ва туризм, адабиёт ва санъат соҳаларини ҳам қамраб олди. Икки давлат орасида мутахассислар, талабалар, ўқувчилар айирбошлаш, қўшма корхоналар қуриш, кўргазмалар ташкил этиш, фестиваллар ва маданият кунлари ўтказиш одат тусига кириб боряпти.

Икки қардош халқ бир-бирларининг ҳаётини ўрганишга қизиқиши эса кундан-кунга ортиб бораётир. Буни Туркияга бориб келаётган ўзбекистонликлар, ота юртларига ташриф буюраётган туркияликлар ва у ерда яшаётган ватандошларимиз сўзларидан билиб олиш қийин эмас. Шуни ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистон Телерадио компаниясининг хорижий мамлакатларга эшиттиришлар муҳарририяти, Туркия учун турк тилида эшиттиришлар бўлими ташкил этди. Бўлим ҳар куни эрталаб ва кечқурун бериладиган бир соатлик эшиттиришларда туркиялик биродарларимизни Ўзбекистоннинг бугунги куни, сиёсий ва иқтисодий, маданий ва халқаро ҳаёти билан таништириб боради. Мустақилликка эришган Ўзбекистон демократик жамият ва бозор иқтисодиётига ўтиш йўлидан дадил бормоқда. У энди жаҳон саҳнига чиқди ва мустақил сиёсат юритиб халқаро ҳамжамиятлар ишида фаол қатнашмоқда. Ўзбекистон ва унинг раҳбариятининг бу борада олиб бораётган фаолияти радиоэшиттиришларимизда ўз ифодасини топмоқда.

Ўзбекистон табиий заҳираларга, ер ости қазилмаларга бой мамлакат. Шу боисдан туркиялик ишбилармонлар Ўзбекистонга катта қизиқиш билан қарамоқдалар. Қўшма корхоналар қурмоқдалар. Ўзбекистон саноатига, қайта ишлаш тармоқларига сармоя ётқизиш ниятида бўлганлар беҳисоб. Ўзбекистон радиосининг турк бўлими ўз эшиттиришларида бу соҳага алоҳида эътибор бераётир.

Кундалик эшиттиришларда Ўзбекистонда деҳқончилик, янгича хўжалик юритиш, яъни фермерлик ҳаракати, қадриятлар, миллий урф-одатлар, анъаналар мавзуси етакчи ўрин эгаллайди. Ўзбек миллий анъаналари, маросимлари, урф-одатлари Туркия урф одатларига жуда ўхшаш. Шунинг учун ҳам туркияликлар Ўзбекистонда ўтказилаётган совчилик, никоҳ, қиз узатиш, келин тушириш, тўй ўтказиш, алла айтиш, суннат тўйи каби маросимларга жуда қизиқишади. Табиийки, биз эшиттиришларимизни тайёрлашда шуларни ҳам эътиборга оламиз.

Эшиттиришларнинг ранг-баранг бўлишида Ўзбекистонда яшаб турли дорилфунун ва лицейларда сабоқ бераётган туркиялик биродарларимиз, журналистлар ёрдамидан баҳраманд бўлинмоқда. ТошДУ ва Шарқшунослик институти туркшунослик кафедраларининг ўқитувчилари ва талабалари, Тошкентдаги Туркия жумҳуриятининг Ўзбекистондаги буюк элчилиги ходимларининг кўмаги айниқса катта бўляпти.

Туркиялик қардошларимизни Ўзбекистон ҳаёти билан таништиришга ва икки биродар халқ ўртасидаги дўстона алоқаларни мустаҳкамлашга озгина бўлса-да ҳисса қўшаётганимиздан бахтлимиз.

Бугунги қутлуғ сана — Туркия мустақиллигининг 70 йиллиги билан азиз қардошларимизни сидқидилдан қутлар эканмиз, дўстлигимиз ва биродарлигимиз абадий бўлиб қолишига ишонамиз ва турк халқига янги иқтисодий парвозлар тилаймиз.

Файзи ШОҲИСМОИЛ,
Ўзбекистон радиоси хорижий мамлакатларга эшиттиришлар муҳарририяти турк бўлимининг мудири.

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси умумхалқ муҳокамасида

НОМУВОФИҚЛИК БАРТАРАФ ЭТИЛСА

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини ўрганиб чиқар эканман, давлат ҳокимиятининг олий органини шакллантиришнинг унга асос қилиб олинган принципи менга ғоят маъқул бўлди. Зеро, аҳоли турли қатламлари ва гуруҳларининг сиёсий иродасини ифодаловчи партиялар демократик йўл билан сайланган ўз вакиллари орқали ҳокимиятни шакллантирадилар.

Ўйлайманки, партияларга бундай ҳуқуқ берилса, уларнинг зиммасига улкан масъулият ҳам тушади. Бу айнан Олий Мажлисга ёш давлатимизни жиддий хатоларга йўл қўймай истиқбол сари дадил олиб бора оладиган энг муносиб, қийинчиликлар синовидан ўтган соғлом ақл эгаларини сайлаш масъулиятидир. Токи, улар Ўзбекистоннинг истиқлоли ва мустақиллигини мустаҳкамлаб, халқимизнинг жипслашувига хизмат қиладиган вакиллар бўлишсин.

Шу муносабат билан ишонч билдиришни истардимки, барча сиёсий партиялар сайловларга ана шундай нуқтаи назардан ёндашадилар. Халққа яхши таниш, унинг томонидан қўллаб-қувватланаётган, ўз ишлари билан республикага чинакамига фойда келтираётган, кишиларнинг ташвишларига шерик бўлаётган партиянинг номзодларидан хотиржам бўлиш мумкин. Бундай партиялар ўз Устави ёки Дастури, инчунин қонун бузилишига асло йўл қўймайди.

Шуларни назарда тутиб таклиф қиламан:

21-модда қуйидаги мазмундаги хатбоши билан тўлдирилсин: «Сайловлар тайинланган кундан камида 6 ой олдин қонунда белгиланган тартибда рўйхатга олинган сиёсий партиялар сайловларда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлади».

Мен айтиб ўтмоқчи бўлган иккинчи нарса шуки, назаримда, қонун лойиҳасида партиялар учун айни бир хил шарт-шароит кўзда тутилмаганга ўхшайди.

Мисол учун, кўп сонли партия депутатликка 150 номзод кўрсатади, жуда оз сонли партиянинг қурултойи ҳам шунча номзод кўрсатади. Назаримда бундай номувофиқликни бартараф қилиш керак. Башарти шундай партиялар бўлса, улар 150 эмас, балки камроқ номзод кўрсатиши лозим. Бу таклиф ҳуқуқий асосга эга бўлиши, уни рўёбга чиқариш учун тегишли механизм ишлаб чиқилиши зарур.

Абдурашм ЭРКАЕВ,
Қарши давлат дорилфунуни проректори, фалсафа фанлари номзоди.

ТИШГА ТЕГАДИГАН ЎРИНЛАР БЎЛМАСИН

Мен ҳам оддий бир фуқаро — сайловчи сифатида ушбу қонун лойиҳасини синчиклаб ўқиб чиқдим. Уни тайёрлаш учун катта меҳнат сарфланганлиги кўриниб турибди. Аксарият банд ва моддалари ниҳоятда пишиқтирилган. Мажмуани ёзишда бугунги кун талаблари инобатга олинганлиги аён. Аммо лойиҳада гуручнинг ичидан чиққан курмакдек тишга тегадиган ўринлари ҳам йўқ эмас.

Мажмуанинг 2-моддасида сайлов кунигача 25 ёшга тўлган Ўзбекистон фуқаролари Олий Мажлисга сайланиш ҳуқуқига эгадирлар, дейилган. Эндигина 25 ёшга тўлган, ҳали ўзи яшаётган жамиятда мустақил ўрнини эгаллаб олишга, турли сабаблар билан ҳатто турмуш қуришга улгуролмаган, эгаллаган касб-кор ва мутахассислиги бўйича муайян тажрибага эга бўлмаган, ҳаётнинг аччиқ-чучугини тотиб кўрмаган ёшларга бундай ҳуқуқ берилиши эрта эмасмикан. Шу боис Олий Мажлис ноиблигига номзодлар 30 ёшдан бошлаб кўрсатилишини таклиф этмоқчи эдим.

Яна бир масала. Ушбу лойиҳада ўз хоҳиш-иродаси билан Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини қабул қилган чет эллик муҳожирларни Олий Мажлисга сайланиш ёки сайланмаслиги ҳақида ҳеч нарса дейилмаган. Шу боис Қонун лойиҳасига чет эллик ватандошлар Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини ўз хоҳиш-иродалари билан қабул қилганларидан сўнг миллати, тили, жинси, қайси дин ва партияга мансублиги ҳамда эгаллаган вазифасидан қатъий назар беш йилдан кейин «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги қабул қилинадиган Қонуннинг умумий қоидаларига мувофиқ Олий Мажлис депутатлигига сайланиш ҳуқуқига эгадирлар, дейилган алоҳида модда киритилишини таклиф этаман.

Мазкур Қонун лойиҳасининг 19-моддасида эса Олий Мажлис депутатлигига номзодларни бошқа маблағлар ҳисобидан молиявий таъминлаш ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш тақиқланади, дейилган. Менимча шу биргина тақиқланади сўзи Қонун асосида қатъиян тақиқланади деб тузатилса айни муддао бўлар эди. Мазкур модда шу тартибда қабул қилинмаса, аввалги сайловларга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишдаги каби жойларда депутатликка номзодларнинг айримлари маҳаллийчилик, гуруҳбозлик иллатларига берилиб ўз ҳамёнларидан масжидларда, қабристонларда ҳайри-худойилар ўтказиб, кишиларга арзимаган совға-саломлар улашиб «мурувват» кўрсатиш каби пасткашлик ва ғирромлик йўллари билан муддаоларига эришишлари эҳтимолдан холи эмас.

Мажмуани тайёрлашда Олмония, Англия, Туркия, Австрия, Швеция, Малайзия, Польша ва ҳамдўстликдаги айрим давлатларнинг тажрибалари ўрганиб чиқилганлиги айни муддао бўлган. Шу билан бирга Мустақил Республикамизда Парламент сайлови кўп партиявийлик асосида ўтказилаётганини эътиборда тутиш лозим. Чамаси лойиҳага Олий Мажлис депутатлигига номзод рўйхатга олингандан сўнг, то сайлов якуни чиқарилганига қадар уларнинг ҳаёти ва ҳуқуқини муҳофаза этилишини кафолатловчи алоҳида модда киритилса тўғри бўларди. Токи ноибликка номзоди кўрсатилган кишига нисбатан зўравонлик қилиш, турли туҳмат ва уйдирмалар тарқатиш ва ҳатто бошқа кимсалар орқали зулм ўтказишга йўл қўйилмасин.

Холмирза МАТКАРИМОВ.
Қўрғонтепа тумани.

Ҳар бир даврнинг муайян талаби, мезони бор. Яқин вақтларгача биз хусусий мулкни инкор этиб, ҳавойи тушунчаларни ҳақиқат деб келдик, дунёни ўз қаричимиз билан ўлчашга интилдик. Энг катта хатойимиз шу бўлдики, имкон ва салоҳиятимизни чегаралаб, жамиятнинг умум оқими билан кифояландик.

Мустақиллик сари юз бурилгач, ижтимоий-сиёсий, маънавий соҳадаги йўқотишлар ўрнини тўлдириш учун дадил ва қатъий одимлар ташланаяпти. Бозор иқтисодига ўтилиши муносабати билан эркин меҳнат рақобати кучайиб, тижорат соҳасида ҳам дадил қадамлар ташланмоқда.

Ийдаш Тўраев бошчилик қилаётган деҳқончилик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи «Бухоро» савдо фирмаси ҳам бугунги кунда хорижий давлатлар билан савдо-саноат бўйича ҳамкорлик шартномаларини имзолаш, бу борадаги мавжуд имкониятларни ўрганиш билан шуғулланмоқда. У фирманинг иши, тижорат ва замонавий бизнес ҳақида шундай ҳикоя қилади:

• *Президент фармонлари қандай бажарилмоқда?*

ҲАМКОРЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

— Бухорои шариф «Буюк ипак йўли» киндигида жойлашган — савдо маркази, улкан шаҳар. Шунинг ўзиёқ кишини нималаргадир ундайди.

Мен ҳам шу йўлни танладим. Савдо нуқталарида ишладим, баъзи соҳаларни бошқардим, кооперация ҳақида қонун чиқиб, бозор иқтисодиётига ўтиш бошлангач, бу янгича йўналишларнинг ҳаммаси ҳақида чуқур ўйладим, журъат билан иш бошладим.

Маслакдошларим билан биргаликда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштира бошладик. Олинган маблағ фаолиятимиз кўламини кенгайтириш имконини берди ва 1990 йили ширкатимиз деҳқончилик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи «Бухоро» савдо фирмасига айлантирилди. Дастлаб биз уч нафар эдик. Эндиликда жамоада 900 га яқин киши ишлаяпти. Бинобарин, шунча оиланинг даромад манбаи бор. Уларнинг ўртача иш ҳақи ойига 20 — 25 минг сўмни ташкил этмоқда. Бу жумҳуриятдаги энг кам иш ҳақи миқдоридан юқоридир. Лекин уни кўпайтириш ишчиларнинг ўзига, уларнинг меҳнатга муносабатига боғлиқ. Иш унумига қараб маош миқдори ошаверади.

Бизнинг 50 гектарлик ёрдамчи хўжалигимиз мавжуд. Сабзавотчилик билан бирга чорвачилик билан ҳам шуғулланаяпмиз. 250 бош қўй, 67 бош қорамолимиз бор. Қундуз парвариш қилаяпмиз. Чоғроқ бўлса ҳам балиқчилик ҳавзаси барпо этганмиз. Бухоро шаҳрида 8 та тижорат, битта воситa дўкони ва шунча озиқ-овқат магазини очдик. Бешта нонвойлик цехи ишлаб турибди. Яқинда эски увада кийимлар, шунингдек, чиқитларни қайта ишлайдиган цехни юргизиб юбордик. Техник хизмат кўрсатиш станциямиз деярли ҳамма турдаги енгил автомашиналарни қабул қилаяпти. Бу ерда 8 цех мавжуд. Уруш ва меҳнат фахрийлари ва ногиронлардан 50 фоиз кам ҳақ оламиз. Шаҳар ва туман аҳолисига 200 та такси хизмат қилади. Республикадан четга ҳам чиқа бошладик. Бошқирдистоннинг бошкенти — Уфа шаҳрида «Бухоро» ресторанини очдик.

Тўғри, бизда фондлар йўқ. Лекин ўзимизнинг ошхона учун гўшт ва сабзавот етарли. Бошқа масалliқларни аҳолидан, шунингдек, вилоят ташқарисидан сотиб оламиз. Масалан, ўтган йил 25 тонна чой, 250 тонна картошка, 130 тонна ун, 100 тоннадан ортиқ гуруч ҳамда консерва маҳсулотларини харид қилдик. Шаҳар ва вилоят аҳолиси эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда фаолият юргизамиз. Якка тартибдаги қурилишлар учун аҳолига тахта, ёғоч зарурлигини ҳаммамиз биламиз. Шу боис минг кубометрдан зиёдроқ иморатбоп материалларни келтириб, уларга арзон нархда сотдик.

Замонавий тижорат ишлари жуғрофий-маконий жиҳатдан чекланиб қолса, у ҳалокатга учрайди. Яхши яшаш истаги инсонни ҳамиша фаолликка ундайди. Хориж билан иқтисодий алоқаларимиз мустаҳкамланмоқда. «Колумб» (Панама) корхонаси билан тузилган шартномага асосан юқори сифатли видеоускуналар, компьютерлар сотиб олиш имкониятига эга бўлдик. Яқинда «Олмония-Япония» ҳамкорлик фирмаси бирйўла саккиз юмушни бажарадиган 200 та тикув машинаси жўнатди. Биз эса бунинг эвазига улар учун зарур бўлган маҳсулотларни юбориб турибмиз.

Фирмамиз, шунингдек, хорижий мамлакатлар билан ташқи иқтисодий алоқалар жамиятининг аъзоси ҳисобланади. Австралиянинг «Тим» корхонаси билан яқин ҳамкорлик ўрнатганмиз.

Қийинчиликларга қарамасдан, ночор кишиларга ёрдам бериш имкониятларини топаяпмиз. Ундан ортиқ ногиронлар ошхонамизда текин овқатланишади. Бухородаги болалар уйига 15 минг сўм, уруш ва меҳнат фахрийларига 20 минг сўм, «Хайрия» жамиятига 15 минг сўм ажратдик. Бухоро дининий билим юрти, шаҳар ободонлаштириш бошқармаси ҳам марҳаматимиздан четда қолмади. Булардан ташқари, баъзи жамоа хўжаликларига мачит, чойхона каби иморатлар қуришга ёрдамлашаяпмиз. «Шофиркон» жамоа хўжалигида маданий-маърифий марказ қурилиши ниҳоясига етмоқда.

Менинг ўйлашимча, камбағаллик ҳеч кимнинг пешонасига ёзилмаган. Ишлашни хоҳламайдиган ялқовлар бошқа гап. Кўпчилик фуқароларнинг турмуш даражаси пасайишининг олдини олиш учун ҳаммамиз янада зўр ғайрат билан меҳнат қилишимиз зарур.

Шаҳар ҳокимияти режа ва ниятларимизни ҳамиша тушуниб, қўллаб-қувватлаб келмоқда. Бу ишончни оқлашга бел боғлаганмиз. Бухоро шаҳрида консерва ва ғишт заводлари, музқаймоқ ишлаб чиқарадиган цех қурмоқчимиз. Айни чоғда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш борасида қатор тадбирларни амалга ошираяпмиз. Савдо, маиший хизмат, маҳаллий саноат каби соҳалардаги бу жараённинг келажагига умид катта...

Яқинда «Ўзбекфильм» билан аҳдлашиб олдик, бизнинг фирмамиз ҳузурида комедия фильмлари студиясини ташкил этадиган бўлишди. Фильмларни республикада машҳур актёрлар, режиссёрлар яратишади, биз уларни маблағ билан таъминлаймиз. Харажатларни қоплаш мақсадида фильмлар сотилади ёки прокатга берилади. Бу ҳамкорликдан умидимиз катта.

Н. ТОШЕВ,
Р. РАУПОВ.

ЎЗБЕКИСТОН сабзавотчилик, полизчилик ва картошкачилик илмий-тадқиқот институти олимлари кейинги вақтларда турли экинларнинг 20 дан зиёд янги навини яратдилар.

СУРАТДА: янги нав булғор қалампири муаллифи Е. Ермолова билан лаборант М. Иноятова.

Р. НУРИДДИНОВ олган сурат. (ЎзА).

ХАЛҚАРО КЎРГАЗМА ОЧИЛДИ

Ўзбекистон халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг 1-бўлмасида Осиё — Тинч океани минтақаси мамлакатларининг халқ истеъмоли ва енгил саноат моллари халқаро кўргазмаси очилди. «Тошкент-93» деб номланган мазкур кўргазма Япониянинг «Ротоба» кўргазмалар комитети ва Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг савдо-кўргазма маркази («Ўзэкспомарказ») ташаббуси билан ўтказилаяпти.

Очилиш маросимида Тинч океани минтақасида савдони ривожлантириш комитети бош котиби М. Иманиси, Япониянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси У. Магосаки, Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазири муовини А. Абдураҳмонов қутлов сўзлари айтиб, кўргазманинг очилиши унда иштирок этаётган мамлакатлар билан Ўзбекистон ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришга хизмат қилади, деб ишонч билдирдилар.

Кўргазмада Япониянинг «Марубени корпорейшн», «Кей интернешнл корпорейшн», «Мицубиси корпорейшн», «Ничимен корпорейшн», «Мицуи и ко. ЛТД», «Канэмацу корпорейшн» фирмалари жаҳон бозорининг кўрки ҳисобланмиш турли хил принтерлар, рангли телевизор ва видеомагнитофонлар, шамоллатгич ва совутгичлар, нусха кўчирувчи машиналар, тикув ва тўқув дастгоҳларининг энг сўнгги намуналарини намойиш қилмоқда. Айниқса, «Сивик» ва «Аккорд» типидаги «Хонда» автомобиллари мухлисларининг алоҳида эътиборига сазовор бўляпти. Швейцариянинг «Магаг» фирмаси эса тўқув машиналари билан қатнашмоқда. Япония ташқи савдони ривожлантириш ташкилоти (ЖЕТРО) кўргазма залини ўз ҳукуматининг ривожланаётган мамлакатларга ёрдами ва мамлакат манзаралари ҳақида тушунча берувчи кўркам сурат лавҳалар билан безаган.

«Тошкент-93» халқаро кўргазмаси 30 октябргача давом этади.

(ЎзА).

Жаҳон 24 соат ичида

ЭҲТИЁТКОРЛИК ЗАРАР ҚИЛМАЙДИ

Хитой ҳукумати кўп йиллардан буён Далай-Ламанинг исёнкорлик фаолияти билан чиқиша олмай келади. Тибетлик машҳур файласуфнинг Парижга ташрифи Франция ҳукуматини Хитой олдида ноқулай аҳволга солиб қўйди. Мамлакат раҳбарлари Хитой билан муносабатлар бузилиб қолмаслиги учун Далай-Ламанинг расман қабул қилиш ҳақидаги илтимосини рад этди.

ШАРТЛАР БУЗИЛДИ

Исроил ҳукумати қамоқхоналарда сақланаётган 12 минг фаластинлик маҳбусдан 760 нафарини озод этди. Фаластиннинг Озод этиш ташкилоти Исроилнинг бу тадбирини ўзаро имзоланган шартноманиқ қўпол равишда бузиш, деб баҳоламоқда. Чунки, шартномада маҳбусларнинг ҳаммаси озод этилиши қайд қилинган эди.

САФАР САМАРАЛИ БЎЛДИ

Американлик дипломатлар давлат котиби У. Кристоферниинг Қозоғистонга ташрифи чоғида мамлакатдаги ядро воситаларини зарарсизлантириш, бу тадбирни амалга ошириш учун Америка тахминан 85 миллион доллар сарфлаши ҳақидаги ўзаро битим имзоланишига катта умид боғлагандилар. Бироқ, Қозоғистон Президенти Н. Назарбоев бу ҳужжатни ҳозир имзолай олмаслигини, аввал Америка Президенти Б. Клинтон билан расмий учрашув ўтказиш лозимлигини билдирди. Американлик дипломатлар Назарбоевнинг таклифи ташрифнинг энг катта ютуқларидан бири бўлди, деб баҳоламоқда.

БОШ ВАЗИРНИНГ ФАРМОНЛАРИ

Покистон Бош Вазири Беназир Бхутто қасамёд этгач, дастлабки фармонларини эълон қилди. Ф. Легхари мамлакат Ташқи ишлар вазири этиб тайинланди. Мудофаа вазири лавозими эса А. Миранига насиб этди. Миллий Ассамблеянинг қуйи палатаси депутатлари олдида сўзлаган янги Бош вазир мамлакатда кечаётган оғир иқтисодий бўҳрон тез кунларда бартараф этилишига умид билдирди. «Бунинг учун тайинланаётган янги раҳбар ўз соҳасини пухта билиши, ватанпарвар бўлиши талаб этилади», деди у.

ОЖ

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

Душанба, 1. XI

● ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Совға».
18.25 «Ёшлик» студияси. «Истеъдод».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилояти театри артистлари Н. Ўриноа ва Р. Юнусовалар концерти.
20.00 «Булутларга ёндош оҳулар». Телефильм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Театр: Шарқ — Ғарб» халқаро фестивалининг якуни.
22.30 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Сўғдиёна» (Жиззах) — «Навбаҳор» (Наманган). Жиззах шаҳридан ёзиб олинган.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Билдирсой». Телефильм.
19.30 «Лаҳза». Хабарлар.
19.50 «Ассалому алайкум» (такрор.).
20.50 «Билиб қўйган яхши».
21.10 «Лаҳза». Хабарлар.
21.30 «Қора шаҳзода». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 «Якшанба». Ахборот-публицистик кўрсатуви.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Тингланг, томоша қилинг...».
9.40 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал премьераси. 22-серия.
10.10 Концерт.
10.45 «Мавзу».
11.30 «Гол».
12.00 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Телемикст».
16.10 «Мусиқий башорат». Кўп серияли телефильм премьераси.
16.40 Болалар телевидениеси уюшмаси.
17.20 «Иқболи кулганда».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.30 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
18.35 «Гол».
19.10 «Ҳафтанинг акс садоси».
19.40 «Қойил!».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал премьераси. 22-серия.
21.55 «Спорт уик-энди».
22.10 «Янги студия» таништиради: «Матбуот-клуб». Танаффус пайтида (24.00) — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 Россияда бизнес.
9.30 «Ярмарка, ярмарка...».
10.00 Тонгги концерт.
10.15 Киноафсоналар. «Генри Фонда».
11.15 «Мусиқа йирик планда». А. Шнитке мусиқаси янграйди.
11.45 Хонаки экран. «Кўз боғлагич». Бадиий фильм.
13.05 «Рязань совчилиниклари».
13.35 «Телегазета».
13.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.00 Киноқиссалар. «Фироғий — бахтдан айрилган демак». Бадиий фильм. 1-серия.
15.05 «Гомельга рус романсини излаб».
15.35 Мульти-пульти.
15.45 «Бола тилидан».
16.15 Болалар учун янгиликлар.
16.30 «Трансросэфир».
17.15 Театр сафари. «Ғабима»: бугун ва неча».

*

18.00—20.20
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.20 Душанба куни детектив. «Лани страйк» таништиради. «Рақобатчилар жанги». Бадиий фильм. «Криминал ходисалар» туркумидан.
21.15 «Хроно». Авто ва мотоспорт оламида.
21.45 Катталар учун мультфильм.

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.30 «Ҳақиқат онлари».
23.25 «Репортёр».

Сешанба, 2. XI

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Қўшиқ рақсга уланса...».
7.50 «Булутли йўлкаларда сайр». Мультфильм.
8.00 Мутахассис маслаҳати.
8.10 «Қувноқ болалар».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 «Бу разведкада бўлган эди». Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. География. Транспорт ва иқтисодий алоқалар.
11.00 «Ёшлик» студияси. «Учрашув».
11.20 «Оддий кун». Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Зоология.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Биргаликда куйлаймиз».
18.40 «Обуна-94».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Дунё воқеалари.
19.35 Лирик концерт.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.10 «Хотира». Мақсуд Шайхзода.
22.00 «Челюскинчилар». Бадиий фильм. 1-серия.
23.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
20.10 «Мусиқали меҳмонхона».
20.50 Дам олиш соатларида.
«ОМАД» таништиради:
21.10 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20, 00.35— Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Қувноқ нотачалар».
9.40 Мультфильм.
9.55 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.45 «Инсон ва қонун».
11.15 «Хусаин Ахметовнинг нурафшон тароналари». Телефильм премьераси (Уфа).
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
12.20 Болалар учун фильм. «Милтиллаб ёнган гулханлар». 1-серия.
13.25 Мультфильмлар.
13.50 «Бегона шаҳардаги ёмғир». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Ишбилармон кишилар хабарномаси».
15.40 «Конверсия ва бозор».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Иш».
16.25 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.50 «Скоморохи» фольклор ансамблининг чиқиши (Прокопьевск).
17.05 «Стартинейджер».
17.50 «Технодром».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Россия сайловининг акс садоси».
18.45 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
18.55 «Мулкдор алифбоси».
19.05 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.55 «Мавзу».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.25 «КТВ-I» ҳамда «Франс интернасиональ» канали таништиради. «Казимир». Бадиий фильм (Франция).
22.55 «Матбуот-экспресс».
23.05 Магомаев ҳузурида меҳмонда.
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Око» студияси таништиради: Телефильмларнинг Россия очиқ фестивали.
01.20 Бадминтон. Гран-прининг жаҳон серияси.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Ҳақиқат онлари».

* * *

12.00 Хонаки экран. «Қотилликдан кейинги етти кун». Бадиий фильм.
13.30 Мульти-пульти.
13.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.00 Киноқиссалар. «Фироғий — бахтдан айрилган демак». Бадиий фильм. 2-серия.
15.10 Ҳужжатли фильм.
15.40 «Рус ижозатномаси».
16.10 «М-трест».
16.25 Болалар учун янгиликлар.
16.40 «Рост» студияси. «Раҳмат сизга устозлар».
17.10 «Трансросэфир».

18.00—20.20
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.20 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 238-серия.
21.10 «Динозаврга айланмайлик».
21.25 «Ишнинг кўзини билган одам».
22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.15 «Мўмин-қобил йўлбошчилар».
22.55 «Сизга тилайман...». Ю. Гуляевни хотирлаб.
23.25 «Санкт-Петербург мусиқаси».

Чоршанба, 3. XI

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Дутор ва танбур тароналари.
7.50 «Қуёшда пишган нон». Мультфильм.
8.00 Дунё воқеалари.
8.10 «Билиб қўйган яхши».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 «Содиқ дўстим Санчо». Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Умумий биология. Органик олам эволюциясининг асосий йўналишлари.
11.00 «Ўзбекистон спорти».
11.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбек адабиёти. Чўлпон. «Кеча ва кундуз» романи.
12.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Сеҳрли оҳанглар».
18.40 «Сўзана ва чинни буюмлар». Телефильм.
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг 50 йиллигига. «Тадқиқот ва ҳамкорлик».
20.00 «Истиқлол рамзи». «Ўзбектелефильм» премьераси.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!». Пахтакорлар учун кўрсатув ва концерт.
22.00 «Челюскинчилар». Бадиий фильм. 2-серия.
23.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Қувноқ жилолар».
20.00 «Спринт».
20.25 «02» тўлқинида.
20.45 «Довулдан ҳам кучли». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Ҳакка». Болалар ахборот кўрсатуви.
9.40 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.30 «Савдо кўприги».
11.00 «Навбатдаги қадамни қўйиш учун...». Илмий-оммабоп фильм премьераси («Центрнаучфильм»).
11.20 Воронеж Давлат рус халқ хорининг концерти.
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
12.20 Болалар учун фильм. «Милтиллаб ёнган гулханлар». 2-серия.
13.25 Мультфильмлар.
13.55 «Бегона шаҳардаги ёмғир». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.20, 18.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.40 «Музограф».
17.00 «Қизлар ўртасидаги сир».
17.20 «700 клуби».
17.50 «Технодром».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Эфирда — Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси. «Ассалому алайкум, бу мен».
18.50 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
19.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.50 «Миниатюра».
20.00 «Аср сирлари».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.25 Петров хиёбони ҳақида хотира.
22.10 «Матбуот-экспресс».
22.20 В. Молчановнинг муаллифлик кўрсатуви.
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Катта сайр».
01.20 «MTV».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Мўмин-қобил йўлбошчилар».
9.30 «Параллеллар».
9.45 Христианлар учун кўрсатув.
10.15 Санъат майдони. «П. И. Чайковский: хатлар ва мусиқа».
11.00 Киноафсоналар. «Гретта Гарбо».
12.00 Мульти-пульти.
12.25 Хонаки экран. «Гуноҳ». Бадиий фильм.
13.45 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.10 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
14.55 «Телегазета».
15.00 «Бизнес: янги номлар».
15.15 «Трансросэфир».
16.00 «Услуб».
16.30 Болалар учун янгиликлар.
16.45 «Рост» студияси. «Раҳмат сизга, устозлар».
17.15 «/-клуб».

*

18.00—19.15
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.15 Футбол. УЕФА кубоги. 1/16 финал. «Днепр» (Украина) — «Айнтрахт» (Германия). Днепропетровскдан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — (Мульти-пульти).
21.05 «Россияни қандай эпақага келтириш мумкин?».
21.30 «Дўнганча тўй». Телефильм.
21.50 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.55 Футбол. Европа чемпионларининг кубоги. «Спартак» (Россия) — «Лех» (Польша). «Лужники» стадионидан олиб кўрсатилади.
23.40 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 239-серия.
00.30 Катталар учун мультфильм.
00.40 Криминал ҳодисалар экрани.

Пайшанба, 4. XI

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Дилдан янграр қўшиқлар».
7.50 «Карнайчўп». Мультфильм.
8.00 «Қувноқ болалар».
8.20 «Нодир хазина». Телефильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Матбуот саҳифаларида (рус тилида).
9.10 «Тренер». Бадиий фильм.
10.30 «Ёшлик» студияси. «Тежамкорлик сирлари».
11.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Ҳуқуқий давлат сари».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 «Обуна-94».
19.40 Мумтоз куйлардан концерт.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.10 Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг 50 йиллигига. «Илмий тафаккур маркази». «Ўзбектелефильм» премьераси.
21.40 Республика театрларининг телевизион фестивали. «Алла». Жиззах вилоят театрининг спектакли.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Болалар учун. «Табассум».
20.00 «Шаҳрисабз». Телефильм.
20.15 «Тошкент оқшомлари».
«ОМАД» таништиради:
21.30 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20, 00.35— Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 Мультфильм.
9.50 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.40 Садовое кольцодаги саройда.
11.10 «Сеҳрли микрофон».
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
12.20 Болалар учун фильм. «Яшил орол сири».
13.30 Мультфильм.
13.40 «Қумликдаги уй». Телевизион бадиий фильм.

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.45 «Джэм».
17.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Мен сизга қўшиқ куйлаб бераман». Алексей Ивашченко ва Георгий Васильев.
19.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.50 «Театр майдони».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Твин Пикс». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия (АҚШ).
23.05 «Матбуот-экспресс».
23.15 «Бумеранг».
23.45 Катталар учун мультфильм.
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Рок-н-ролл ТВ».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Кетдик».
9.10 Тонгги концерт.
9.25 «Сўнган юлдузми?».
9.55 Юлдузлар ёғилганда. «Александр Барыкин. Эстрадада 20 йил».
10.55 «К-2» таништиради». «Олтин бургут».
11.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 238 ва 239-сериялар.
13.35 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.55 «Дунё аёллари». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси. 2-серия. (АҚШ).
14.20 «Қутқариш хизмати 911».
15.15 «Терминал».
15.45 Мульти-пульти.
16.25 Болалар учун янгиликлар.
16.40 «Рост» студияси. «Яшил маитаб».
17.10 «Трансросэфир».

*

18.00—20.05
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.05 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 240-серия.
20.55 «Осойишта уй».

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 Криминал ҳодисалар экрани.
22.35 «Осойишта уй».
23.35 Санъат майдони. «П. И. Чайковский: хатлар ва мусиқа».

Жума, 5. XI

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Жон Ўзбекистон». Концерт.
7.50 «Хазина». Мультфильм.
8.00 Мутахассис маслаҳати.
8.10 «Кимиз». Телефильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 «Тақдирки азал». Бадиий фильм.
10.05 «Футбол майдонларида».
10.35 «Ёшлик» студияси. «Талабалик йилларим».
11.05 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар меҳмонхонаси.
18.40 «Обуна-94».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 «Яхшилар етсин муродгa». Ўзбекистон халқ артисти Камолиддин Раҳимов билан мусиқий мулоқот.
20.00 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Ўзбекистон—катта имкониятлар мамлакати».
21.30 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».
22.40 «Ажойиб хаёлпараст». Бадиий фильм.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Сурхон». Телефильм.
19.30 «Қизиқарли учрашувлар».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Марҳум хотираси», «Шўр пешоналар». Қисқа метражли бадиий фильмлар.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 Болалар учун фильм. «Мармар уй».
10.40 И.-С. Бах. «Ре-минор». Икки скрипка билан оркестр учун концерт.
11.00 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
12.20 Болалар учун. «Емеля ҳақида эртак». Давлат қўғирчоқ Катта театри фильм-спектаклининг премьераси (Санкт-Петербург).
13.20 Мультфильмлар.
13.45 «50х50». Телетомошаси.

* * *

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Бридж».
15.50 «Бизнес-класс».
16.05 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Узун сочли гўзал Варвара». Бадиий фильм.
17.40 Опа-сингил Литвиненколар куйлайди. Краснодардан кўрсатилади.
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.20 «Россия сайловининг акс садоси».
18.45 «Инсон ва қонун».
19.15 «Вагон-03».
19.45 «Мўъжизалар майдони».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
21.40 «Твин Пикс». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
22.35 «Матбуот-экспресс».
22.45 «Иллюзиялар канали. Қизил майдон».
23.45 Ф. Куперен асарларини А. Майкапар ижро этади (клавесин).
24.00 Янгиликлар.
«ВИД» таништиради:
00.40 «Музобоз».
01.25 «Сиёсий бюро».
01.55 «Авто-шоу».
02.25 «Х» программаси.
02.50 «Обоз» майдончаси.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Кетдик».
9.10 «Параллеллар».
9.25 «Осойишта уй».
10.20 «Биз томонларда».
10.55 «Ҳайвонот оламида».
11.55 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 240-серия.
12.45 «Ностальжи» — барча авлодлар мусиқаси.
13.15 «Услуб».
13.45 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.10 «Танаффус». В. Леонтьев куйлайди.
14.20 «Ёдимиздаги ва биз севган одамлар ҳақида». Михаил Болдуман.
15.05 «Кўҳна эртак сири». Рязань Давлат қўғирчоқ театрининг спектакли.
15.45 Жума кунлари Дисней. «Флоридада Дисней студиясининг очилиши». 2-серия.
16.35 Болалар учун янгиликлар.
16.50 «Уз манзили».
17.20 «Телегазета».
17.25 «Трансросэфир».

*

18.00—20.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.00 «Уинстон Черчилль—чўққига йўл». Кўп серияли бадиий фильм премьераси. 6-серия.
21.00 «К-2» таништиради. «Бизникиларни билиб қўй».

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 «Мутлақо маҳфий».
23.20 «Рок-н-ролл афсоналари».
00.20 «Экзотика».

Шанба, 6. XI

● ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Субҳидам наволари.
7.50 «Нодон сичқон ҳақида эртак». Мультфильм.
8.00 Дунё воқеалари.
8.10 Шифокор маслаҳати.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 «Соҳибжамол Ойсулув ҳақида ривоят». Бадиий фильм.
10.20 «Ёшлик» студияси. «Меҳнатим — элга манзур».
10.50 Ҳинд тили.
11.20 «Тадбиркор фермерлар».
11.45 «Оналар мактаби».
12.15 Болалар учун. «Чаман қизлари».
12.50 Француз тили.
13.20 «Илҳом дақиқалари».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Ансамбль». Телефильм.
18.20 «Ғазалхон ёшлигим».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Телефильм.
19.40 Дам олиш концерти.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Булоқлар кўз очганда». Хоразм вилоятидан кўрсатув.
21.40 Футбол. Ўзбекистон кубоги. Ярим финал. «Навбаҳор» (Наманган) — «Нефтчи» (Фарғона). Наманган шаҳридан ёзиб олинган.
23.10 «Тунги ёғду». Дам олиш кинопрограммаси.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Рақслар, рақслар...».
20.10 «Нарзяпар водийси». Телефильм.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Сўнгги пушаймон». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

6.45, 8.30, 15.20, 21.20, 01.00— Кўрсатувлар тартиби.
6.50 Эрталабки гимнастика.
7.00 «Матбуот-экспресс».
7.10 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
7.55 Янгиликлар.
8.35 «Қимор».
9.05 «Марафон-15» — кичкинтойларга.
9.30 Эфирда — Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси. «Умид» видеоканали.
10.55 «Ақлли болалар ва ақлли қизлар».
11.35 «Эпкин ёзув» ёки Дания қироллиги ҳақида эртаклар». 2-қисм.
12.10 «Хаёлпараст қиз». Телеспектакль премьераси.
13.10 «Тиббиёт ҳамма учун».
13.40 «Ихтилоф». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Мосфильм» Бельгия, Буюк Британия, Германия, Польша, Швейцария телеташкилотлари ҳамда кинофирмалари кўмагида суратга олган).
15.00 Янгиликлар.
15.25 «Ультра-си». Спорт кўрсатуви.
16.05 «Қизил квадрат».
16.45 «Исмингиз маъноси нимани англатади!».
18.00 Футбол бўйича чемпионлар лигасининг қуръа ташлаши.
18.30 «Ҳайвонот оламида».
19.10 «Оба-на».
19.40 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Стингрей». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Коламбия пикчерс» таништиради. «Дженнининг урушн». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси 4-серия.
22.20 «Резонанс» студияси таништиради.
22.40 «Даврани кенгроқ олинг!».
00.25 Янгиликлар.

«Сно-видение» тунги

канали

01.05 «Паҳлавон отряди».
01.25 «Автоэкспресс».
01.40 Тунги спорт.
01.55 Тунги хит.
02.55 «Фақат ҳақиқат».
03.20 «Стоп-кадр».
03.25 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.25 «730-формула».
8.55 «Сиз яратган боғ».
9.25 «Рост» студияси. «Якунлар», «Бизнинг «Аралаш».
9.55 «Изабель». Дам олиш викторинаси.
10.40 «Мусиқий коллекция».
11.10 Кундузги сеанс. «Най учун ёзилган кўҳна куйлар». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

*

13.25—17.00
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

13.25 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
13.35 «Ўзбекистон келажагига бир назар».
13.55 «Авлодлар».
14.40 «Муҳаббат ва садоқат билан». Мусаввир Рўзи Чориев.
15.25 «Мозийдан ёғдулар».
16.10 «Чинсэн» (корейс тилида).
16.45 «Бу ажиб дунё».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

17.00 «Чегарасиз футбол».
17.55 Спорт кўрсатуви.

*

18.00—19.50
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.50 «Евразия-ТВ» таништиради: «Ленин... Поезд». Бадиий фильм. 1-серия. Режиссёр Д. Дамиани.
21.45 «Намуна нусхаси».

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 «Ксюша ҳузурида».
22.55 «Ўзгалар ичида ўзимизнинг одам». Бадиий фильм.
00.30 «Таниш қиёфалар». Мусиқий дам олиш танлови.
01.00 «К-2» таништиради. «Америка юлдузлари».

Якшанба, 7. XI

● ЎзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».

*

8.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
8.30 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм (Ҳиндистон). 39—40-сериялар.
10.00 Ўзбек тилини ўрганамиз.
10.30 «Ёшлик» студияси. «Даврага кел, дугонажон».
11.55 Д. Зокиров номидаги халқ чолғу оркестрининг концерти. Ўзбекистон композиторларининг асарлари.
12.30 «Тилга эътибор».
13.00 «Гул дарди». Шоира Нилуфар.
13.50 Турк тили.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Умид учқунлари».
18.45 «Ойнаи жаҳонда».
19.00 «Ҳафтанома» (рус тилида).
19.30 «Афсоналар ороли». Телефильм.
19.40 «Буюк мунажжим». Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллиги олдидан.
20.30 «Ҳафтанома».
21.10 «Ҳорманг, пахтакорлар!». Пахтакорлар учун кўрсатув ва концерт.
22.10 «Кулги кечаси». Ҳожибой Тожибоев.
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

17.00 «Мультфейерверк».
17.30 «Курьер».
17.40 «Мусиқий йўлка».
17.55 «Ҳар соҳадан бир шингил».
18.05 Болалар учун. «Совға».
18.30 «Салом, ёшлар!».
18.50 «Даракчи».
19.00 «4/8». Мусиқий кўрсатув.
19.15 Эълонлар.
19.20 «Видео-0».
21.20 «Курьер».
21.30 «Мусиқий йўлка».
22.00 «Даракчи».
22.10 «Шарқ дурдоналари».
22.40 Эълонлар.
22.45 «Видео-О».

● «ОРБИТА IV»

6.40, 8.30, 19.00 — Кўрсатувлар тартиби.
6.45 Эрталабки гимнастика.
6.55 «Авто-шоу».
7.25 «Муҳофаза ёрлиғи».
7.55 Янгиликлар.
8.35 Мультфильм.
8.50 «Эрта саҳарлаб».
9.20 «Марказ».
9.50 «Ҳамма уйдалигида».
10.20 «Спортлото» тиражи.
10.35 «Тонг юлдузи».
11.25 «Резонанс» студияси таништиради.
11.40 «Лидия Русланова». Телефильм премьераси. 1-серия (Санкт-Петербург).
12.45 «Ихтилоф». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
13.40 П. И. Чайковский хотираси. Россия Давлат академик Большой театрида концерт.
14.45 Янгиликлар.
15.00 «Саёҳатчилар клуби».
15.50 Хоккей. ХХЛ чемпионати. МАСК — «Динамо». 2 ва 3-даврлар. МАСК Спорт саройидан олиб кўрсатилади.
17.20 «Биз». Владимир Познернинг муаллифлик кўрсатуви.
18.05 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
18.45 Янгиликлар.
19.05 «Ҳунарли хор бўлмайди».
19.10 Мультфильмлар премьераси: «Каспер ва унинг дўстлари», «Ҳақиқий ажина овловчилар».
20.05 «КВН-93». Санкт-Петербург иқтисодиёт ва молия университети ҳамда «Дрим-Тим» командаларининг учрашуви (Донецк, Екатеринбург).
21.55 Эълонлар.
22.00 «Якшанба». Ахборот-публицистик кўрсатуви.
22.45 «Серпантин».
23.45 Халқ оҳанглари.
24.00 Янгиликлар.
00.15 Бокс бўйича профессионаллар ўртасида жаҳон чемпиони номзодлиги учун матч-реванш. Оғир вазн. Риддик Боуи — Эвандер Холифилд. АҚШдан кўрсатилади.
01.15 Охирги киносеанс. «Хат ёзишмаслик шарти билан ўн йил». Бадиий фильм.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.25 Хайрли тонг! «Чемпионлар учун нонушта».
8.55 «Калит» кўрсатуви. «Шоҳона сафар». 4-қисм.
9.25 «Кимга қўшиқ ҳамроҳ бўлса». Ҳужжатли фильм.
9.50 «Рост» студияси. «Кнопкаларни бос!», «Кимга янгиси».
10.20 «Тилла шпора».

*

10.50—15.10
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

10.50 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
11.00 «Ўзбекистон — қадрдон уйимиз». Видеофильм премьераси.
11.50 «Ўзбекистон жаҳонга юз тутмоқда». «Театр: Шарқ-Ғарб» халқаро фестивали ҳақида.
12.35 «Умид» (уйғур тилида).
13.05 «Америка. Ўтмишга ва келажакка назар».
13.35 «Ўзбекистон: ҳамкорлик йўллари». Ўзбек ва япон сейсмологларининг илмий изланишлари.
14.05 «Ренессанс Шарқда».
14.55 «Бу ажиб дунё».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.10 Телэкранда премьера. «Сочи шаҳрида қора тунлар». Бадиий фильм.
17.15 «Оқ қарға».
18.20 Спорт кўрсатуви.
18.30 Диснейнинг сеҳрли олами. «Винни Пухнинг янги саргузаштлари». «Қора плашч».
19.20 «Ҳар бир кун, байрам».
19.30 «Бола тилидан».
20.00 «Евразия-ТВ» таништиради: «Ленин... Поезд». Бадиий фильм. 2-серия.

*

22.00—24.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

Туркистон аҳлининг қиблаи дуосидур...

Алишер Навоий

Хуршид ДАВРОН,
шоир

ОРИФЛАР СУЛТОНИ

Ҳар бир миллат тарихида шундай шахслар борки, уларга бўлган эҳтиёж вақт сайин ортса, ортади, асло камаймайди. Ҳатто одамлар уларнинг номларини унутган дамлардаям уларнинг маънавий мероси кўзга кўринмас ҳаводек миллат равнақини таъминлашга хизмат қилади, уларнинг сўзи ва овози авлоддан авлодга ўтиб, боқий ҳаёт касб этади. Туркистон халқлари тарихида Хожа Аҳмад Яссавий мана шундай боқий инсондир. Навоий ҳазратлари таъриф этганларидек, «Туркистон аҳлининг қиблаи дуоси» бўлмиш бу зот ўз номига ҳамда ўз элати, ватани шаънига шараф ёғдирган мақомоти билан олий ва машҳурдир.

Қадим манбаълардан маълумки, Хожа Аҳмад Яссавий Туркистонда қорахонийлар сулоласи ҳукмронлик қилган замонда яшаб ижод этган. У XI асрнинг иккинчи ярмида, Сайрамда Шайх Иброҳим оиласида таваллуд топган. Мавлоно Ҳисомиддин Сиғноқийнинг «Насабнома» рисоласида келтирилишича, Хожа Аҳмад ўн етти пушт орқали ҳазрати Пайғамбаримизнинг амакилари ҳазрат Абу Толибга бориб туташган. Отасидан етти ёшида айрилиб, етим қолган бола онаси Қорасочойим қўлида тарбияланади. Хожа Аҳмад бошланғич тарбияни буюк устози Арслонбобдан олади. Кейинчалик устозининг маслаҳатига биноан Бухорога бориб, Хожа Юсуф Ҳамадоний раҳбарлигида тасаввуф ва бошқа илмлар юзасидан чуқур билимлар соҳиби бўлиб етишади. Бухорода экан, у Хожа Абдулхолиқ Ғиждувоний, Хожа Абдуллоҳ Барқий, Хожа Хасан Андоқий каби етук сўфийлар билан суҳбатдош бўлади.

Хожа Юсуф Ҳамадоний вафотидан сўнг муридларга пешволик қилиш Хожа Абдуллоҳ Барқий, Хожа Ҳасан Андоқийдан сўнг Хожа Аҳмад Яссавийга ўтади. У қирқ ёшгача иршод мансаби — Ҳаққа даъват қилиш билан машғул бўлади. Ўз хонақоҳига эга бўлиш мақсадида она юртига қайтишни мақсад қилган Хожа Аҳмад Бухородаги хонақоҳ раислигини Хожа Абдулхолиқ Ғиждувонийга топширади. Туркистон мулкида пайдо бўлган икки улуғ тариқат: Яссавия ва Нақшбандияга асос солиш Хожа Аҳмад Яссавий билан Хожа Абдулхолиқ Ғиждувонийга насиб бўлди. Вақт ўтиб, ҳар икки тариқат тасаввуф тарихида «Хожагон силсиласи», «Силсилат уз-заҳҳаб» номлари билан аталди.

Ўз тариқатини тузган Хожа Аҳмад Яссавий, ҳазрат Мир Алишер Навоий ёзганларидек, «шоҳу гадо анинг иродат ва ихлоси остони»да бош қўядиган мақомга эришди. Туркистон шайхул машойихи ўз йўлини ҳазрати Пайғамбаримизнинг фақирлик фахримдир, деган муборак ҳадисларига асосланган. Сўфийлар фақирликни Расулиллоҳ мартабаси, ундан мерос фазилат деб билишар, уларнинг назарида «фақир нури Худо турур, ҳар кимга ул нурнинг зиёси тегса, онинг зиёсидан камол топар». Шу билан баробар сўфийлар маънавий бойликка интилишни тарғибот қилардилар. Бу бойлик маърифатдур, маърифат эса руҳнинг камолот даражасидир. Шу сабабдан ҳам улар тасаввуфни маърифат амали, маърифатни эса Тангрига билим орқали етишмак йўли, маърифатли инсонларгина орифликка етишади, деб хитоб қилардилар. Хожа Аҳмад Яссавий улуғ замондошлари ва издошлари тарафидан «Султонул орифин» деб тан олинган экан, бу унинг маърифат мақомида эришган даражасига берилган олий баҳо эди.

Хожа Аҳмад жамиятда инсоннинг маънавий қашшоқланишига сабаб бўлувчи кўпгина иллатлар мавжудлигини кўра олди ва улардан сақланиш учун инсон қалби ҳар лаҳза Аллоҳ ишқи билан яшамоғи, покланмоғи керак деб билди. Унинг асосий мақсади халқни эзгулик йўлида тарбиялаб, унинг маънавий камол топишига йўл очиш эди. Зеро, ҳамма даврларнинг улуғ даҳолари ҳам халқни уйғотишни, уни маърифат нури билан тўйинтиришни ўзларининг асосий вазифалари деб билганлар.

Ривоятларга кўра, Хожа Аҳмад Яссавий ҳазрати Пайғамбаримиз ёшига етгач, ер остида ҳужра ясатиб, хилватга чекинган ва қолган умрини ёруғ дунё юзини кўрмай, тоат-ибодат қилиб, риёзат чекиб ўтказган. Йиллар ўтиб, донишманд бобомизнинг бу амалларини таркидунёчилик деб узоқ йиллар давомида қоралаш билан машғул бўлган калтабин кимсалар тасаввуф — сўфийлик йўлини оломоннинг эмас, балки Ҳаққа етишиш йўлида илм олишни, инсон заковати қудрати нималарга қодирлигини англамоқ истаган комил инсонлар йўли эканини тан олмоқни истамасдилар. Ҳолбуки, «Султонул орифин»нинг ўзи айтганидек, «Фақирлик мартабаси мақоми аъло турур, ҳар кимга муяссар бўлмас!» Бу масаланинг бир томони.

Масаланинг иккинчи томони шундаки, Хожа Аҳмад ўз даврида эришган улуғ мартабаси туфайли теварагидаги муҳитга таъсир ўтказа олишини яхши фаҳмларди. Шу сабабдан унинг узлатга чекиниб, дунё ҳой-ҳавасидан бутунлай воз кечиб умргузаронлик қилишида буюк ибрат ҳикмати жо эди. Хожа Аҳмад «Девони Ҳикмат»да алам билан ёзади:

Нафс йўлига кирган киши
расво бўлур,
Йўлдан озиб, тойиб,
тўзиб гумроҳ бўлур,
Ётса, қўпса, шайтон
била ҳамроҳ бўлур,
Нафсни тебкил, нафсни
тебкил, эй бадкирдор!..
Бешак билинг, бу дунё
борча элдин ўтаро,
Ишонмағил молингга,
бир кун қўлдан кетаро,
Ото-оно, қариндош қаён
кетди — фикр қил,
Тўрт оёқлиғ чўбин от бир
кун сенга етаро...

Шу сабабдан ҳам Хожанинг узлатга чекиниши нафақат сўфийлик йўлидаги бир риёзат, шу билан бирга «ноҳақ даъво қилган» қози-имомлар, ҳаром егон ҳокимлар», «дунё менинг» деб «жаҳон молин» йиққанлар, «оқни қаро қилғон» мулло-ю мударрислар, нафсга берилиб «тотлуғ-тотлуғ» еганлар, «турлук-турлук кийгон»ларга қарши исён ва жасорат намунаси эди.

Пири Туркистонийдан қолган «Девони Ҳикмат» бутун турк миллатининг муқаддас китобидир. Бу девондаги асарлар моҳиятини Аллоҳ ишқида ёнган инсон юрагининг изтиробли кечинмалари ташкил қилади. «Рам дилни тоза қилур» деган сўфиёна шиорга асосан, бу юрак изтироблари буюк гуманистик мазмунга эгадир. Донишманд бобомиз ҳикматлари ёмонлик, нодонлик, жаҳолат, молпарастлик, маишатпарастлик, худбинлик иллатларига ривож берган тубан дунёни юракдан соқит қилишга даъват қилади. Шу маънода адолат ва эзгуликка хизмат қилган бу ҳикматлар асрлар давомида туркий халқлару элатлар яшаган ҳудудда — Кошғар мулкидан Анталия соҳилларигача, Қозондан Ҳиндистонгача ва энг аввало буюк аллома туғилган Туркистонда ҳаёт ва турмуш низоми сифатида бўлиб келди.

• *Янги топилма*

«Насабнома»

Кишиларнинг келиб чиқиши, аждодлари ва қон-қардошлик алоқалари мажмуини махсус шажараларда ёки насабномаларда қайд этиб бориш Шарқ халқлари тарихида қадимдан анъана бўлиб келган. Буни, айниқса, ўтмишда пайғамбарлар, подшоҳлар, ҳукмдорларнинг насл-насаблари баён этилган махсус шажара дафтарларида кўриш мумкин.

Ўрта Осиёда илк бор ўрта асрдан бошлаб, аниқроғи маҳаллий аҳолининг Ислом динини қабул қилишидан бошлаб, хўжалар, саййидлар ва бошқа юқори табақа вакиллари насаб дафтарларига эга бўлиб, бу ҳужжатлар уларнинг пайғамбар, саҳобалар наслидан келиб чиққанлигини исботловчи далил сифатида хизмат қилган. Шундай насаб дафтарларидан бири «Насабномаи Хожа Аҳмад Яссавий» яқинда Жиззах шаҳридан топилди. Бу «Насабнома»ни 75 ёшли Оминахон ая Равзиалихон эшон қизи, эски қўлёзмаларни сақлаганлар қатағон қилинган даврлардан эсон-омон асраб, ҳозирги кунимизгача етказиб келганлар. Шуни қайд этиш керакки, бу муҳтарама зот «Насабнома»да қайд этилган тарихий шахсларнинг кейинги авлодига мансуб.

Ҳозир ушбу қўлёзма «Насабнома»нинг энг охирида қайд этилган Оллоҳқули Хожа эшоннинг ўғли, Шоҳхисрав Облоқулов қўлида сақланмоқда.

Қўлёзма ўрам шаклида бўлиб, узунлиги 8 метр 20 сантиметр, эни 24 сантиметр, 347 қаторни ташкил этади. Бошланиш қисмида узунасига 6 сантиметр жой тўрт бурчак ичида гул билан нақшланган. Дастлабки уч қатори араб тилида Муҳаммад пайғамбар ҳадиси билан бошланади.

Шундан сўнг қизил рангдаги тўрт бурчак ичида бир қаторда «Калимаи тойиба» берилади: «Ло илоҳа илло-л-лоҳу Муҳаммадур расулуллоҳ».

Таржимаси: Аллоҳдан бошқа Илоҳ йўқ. Муҳаммад Аллоҳнинг элчисидир.

Иккинчи кўк рангли тўртбурчак ичида икки қаторда «Калимаи шаҳодат» келтирилади: «Ашҳаду ан ло илоҳо илло-л-лоҳу ва ашҳаду анна Муҳаммадан абдуҳу ва расулуҳу».

Таржимаси: Шаҳодат бераманки, Аллоҳдан бошқа Илоҳ йўқ ва шаҳодат бераманки, Муҳаммад унинг қули ва элчисидир».

Шундан сўнг яна икки қатор арабча жумлалар келтирилади. Қўлёзманинг йиртилиши натижасида бу жумлалардаги баъзи сўзларни тиклаб бўлмади: «Нажия ва ман холфаҳум фақад бисмиллоҳир раҳмонир раҳим хасура ҳусронан мубинан...».

Таржимаси: «...нажот топажак ва кимки уларга қаршилик қилса, нишонсиз кетгай. Меҳрибон ва раҳмли Аллоҳ номи билан (бошлайман) ...шикаст топажак, ошкор шикаст...»

«Насабнома» дастлаб араб тилида ёзилган бўлиб, йиллар ўтиши билан қоғози эскиради ва бу қўлёзма араб тилидан ўзбек тилига 1244 йилда шу насаб давомчиларидан бўлган Мавлоно Сайфиддин Урунг Қўйлоқи томонидан ўгирилади. Бу тарих «Насабнома»да қуйидагича берилади: **«Исҳоқбобни рўзғоридан Урунг Қўйлоқи имом Сайфиддинқа тегру беш юз қирқ йил муддат ичинда ўн бир оталарининг «Насабнома»лари асли дуруст битиклик турур эди. Араб тилича ўн беш қоғозда ўн мунча йиллар рўзғорлари кечти, ул «Насабнома»нинг қоғози чуриди, ғоят эски бўлди. Ул насабдин Мавлоно Сайфиддин, раҳматуллоҳи алайҳи, араб тилини туркий тилига ўгурди, янги қоғоз узра кўтарди, битилди».**

«Насабнома» 794 ҳижрий, 1392 милодий йилда қайта кўчирилади. Кўчирилган сана шажарада арабий тилда берилган.

Аммо қўлёзма, бизнинг тахминимизча, ўтган асрнинг иккинчи ярмида асос манбадан қайта кўчирилади. Кўчирилган сана қайд этилмаган бўлса-да, тилининг кейинги давр ўзбек тилига бир мунча мослаштирилгани бунга далилдир.

«Насабнома»нинг охирига уни расмий ҳужжат сифатида тасдиқловчи махсус муҳр босилган.

XI—XII аср ўзбек адабиёти ривожига катта ҳисса қўшган, тасаввуф тариқатининг йирик вакили Хожа Аҳмад Яссавийга доир маълумотлар илмий ва тарихий адабиётларда жуда кам учрайди. Фақат унинг ҳижрий 562 (милодий 1166) йилда Яссида вафот этганлиги ҳақида маълумот келтирилади, холос. Бу сана «Насабнома»да ҳам қайд қилинган: «Яссавий Аҳмад Хожанинг ул оталаридин охир вафотигача жумлалари амирулмўъминин Алининг наслидин турур, ҳижратга беш юз олтмиш иккида Яссавий Аҳмад Хожа ўтар дунёдин охиратга риҳлат қилди».

Барча илмий манбаларда Аҳмад Яссавийнинг туғилган санаси келтирилмай, номаълум қолдирилади. Мазкур «Насабнома»да ҳам Аҳмад Яссавийнинг таваллуд санаси келтирилмаган бўлса-да, қўлёзмада айрим далилларга ишора этилади.

Хожа Аҳмад Яссавий Сайрамдаги Қарғалиғ деган жойда Иброҳимшайх оиласида дунёга келади. Иброҳимшайхнинг яссилик Мусо Хожа исмли муриди бўлиб, Иброҳим шайхнинг рухсати билан Яссида қирқ йил суфрадорлик қилади. Хожа Аҳмад Яссавий йигирма ёшга тўлганида, Яссига бориб Мусо Хожанинг Ойша Хуйн тажж исмлик қизига уйланади. Бу шажарада қуйидагича берилган: «Иброҳим шайх, ўғли Аҳмад Хожага айтди: — Дастур турур, боргил, Яссидақи Мусо Хожа... қизини никоҳ қилиб санга берур, — деди эрса, йигирма ёшинда эркан, Аҳмад Хожа Қарғалиғдин туруб Яссига борди. Мусо Хожа қизини никоҳ бирла Аҳмад Хожага берди. Тақи Мусо Хожа дунёдин охиратга уланди. Аҳмад Хожанинг Ясси элатида юз йил умри бўлди!

«Насабнома»да хабар берилишича, Аҳмад Яссавийнинг Садиршайх исмли укаси ва Сулаймон Хожа исмли ўғли бўлиб, вафоти олдидан Сулаймон Хожани ўз ўрнига қўяди. Сулаймон Хожа ҳам юз йил умр кўради.

Саййидлар тарихи билан боғлиқ манбаларда, шажара ва насабни ифодаловчи ҳужжатларда, албатта, Фотима ва унинг эри ҳазрати Али тилга олинади. Аммо эълон қилинган айрим мақолаларда баъзи чалкашликларга дуч келинади. Чунончи, профессор. Тожи Қораев ва журналист Абул Бозоровлар томонидан «Сирли олам» ойномасининг «Қалб кўзи» номли иловасининг 1993 йил 8-сонида эълон қилинган «Қул Хожа Аҳмад Яссавий ҳазратлари шажарасига доир» номли мақолада «Муҳаммад Ханафия — Фотима — Муҳаммаднинг қизи, Алининг аёли» тарзида баён этилади.

«Насабномаи Хожа Аҳмад Яссавий»да эса Муҳаммад Ханафия ҳазрати Алининг ўғли сифатида айтиб ўтилади: «Амирулмўъмининнинг Али разияллоҳу анҳунинг ўғли Муҳаммад Ханафия турур. Муҳаммад Ханафиянинг икки ўғли бор эрди. Бирининг оти Абдулманнон эрди, тақи бирининг оти Абдулфаттоҳ эрди» шаклида баён қилинган.

Бу далилни Қозоғистон жумҳуриятининг Қизилўрда вилоятидан топилиб, нашр қилинган шу «Насабнома»нинг бошқа нусхаси ҳам исботлайди.

Маълумки манбашунослик тарихий асарлар, уларни қидириб топиш, ўрганиш усуллари билан шуғулланувчи махсус фан ҳисобланади. Шу жиҳатдан қаралганда, мазкур «Насабнома» ҳам манбашунослик асосида ўрганишга моликдир.

Жовқон ЛАПАСОВ,
Абдулла Қодирий номидаги Жиззах давлат педагогика институтининг доценти.

Кўзлар кўп, қарашлар кам

БУ БОРАДА ХОЖА АҲМАД ЯССАВИЙ БЕНАЗИРУ БОКАРАМ

Осмон сингари заминнинг ҳам нурли юлдузлари бўлади. Уларни қиблагоҳ, пир, устоз ва бошқа ардоқли сўзлар билан аташади. Юлдузлар жамоли олислиги билан сирли, фусункор, уларни ер бандалари тўйиб томоша қилишлари, ҳатто имконлари қадар «кашф» этишлари мумкин. Осмон ёритқичлари — барчанинг мулки, эл-улус назаридаги мўъжиза. Афсуски, тафаккур шуълаларини кўз билан кўриб бўлмайди, уларни қалб ила англаш лозим. Нақадар пок ва сезгир бўлиши шарт англайдиган қалб. Шундайми, ҳаммамиз оёқ тираб турган заминда умргузаронлик қилган, қалб шуъласи билан сониялärнигина эмас, йиллар, асрлар зулматини ёриб-ёритиб турган «ер юлдузлари» ҳақида кам, жуда кам биламиз. Жавобсиз саволлар — қуруқ риторика ҳам толдиради. Лекин бир сўроққа рухсат этинг: Аҳмад Яссавийни танийсизми? Умрнинг ўткир қирраларида — мақсад чўққиси сари азимат этиб, ғалаба қучганингизда ёки бошингиз тошга тегиб, азият чекканингизда ул ҳазратни бир бора эслаганмисиз?

Балки бу ихлосмандлик таомилини буюк бобокалонимиз Амир Темур ҳазратларидан ўрганишимиз керакмасмикан?! Ҳа, ҳа, ўша биз таний бошлаган ва таниганимиз сари салобати тобора юксалиб, очилиб бораётган зотдан ибрат олсак, бўларди. 1894 йилда туркийдан таржима қилиниб, Тошкентда рус тилида нашр этилган «Таржимаи хол»да эсланишича, Рус мамлакатининг пойтахтини забт этишга жазм қилган Темур тақдирини олдиндан билиш мақсадида Аҳмад Яссавий мақбарасига бориб, илтижо қилади. Шунда қулоғига тўрт қатор шеър чалинади. Унда хоҳласа қора кечани ёруғ кундузга айлантирадиган, хоҳласа ер юзини гулларга кўмиб ташлайдиган, барча мушкулотларни осон қиладиган Оллоҳдан олдида турган қийин юмушни енгиллаштириш сўралган. Соҳибқирон бу тўртликни ёдлаб олади ва Қайсар билан бўлган тенгсиз жангда ичида 70 марта такрорлайди. «Шундай қилиб ғалабага эришдим» деб ёзган эканлар бобокалон.

Бу воқеа 1398—99 йиллар орасида бўлган.

Еки ўша пайтда ҳам, ҳозир ҳам эсланадиган «Мадинада — Муҳаммад, Туркистонда — Хўжа Аҳмад» деган ибора ёхуд Мадинага ҳаж қилишга қурби етмаганлар Туркистонни тавоф қилсалар, савоби тенг бўлади, деб эътироф этилишининг ўзи ҳам Хожа Аҳмад Яссавий даҳосининг улуғворлигини кўрсатиб турибди. Албатта, ялтироқ мақтовлар билан мақсадга эришиб бўлмайди, бировнинг таъриф-тавсифисиз бу бенаэирликни ҳар ким ўз вужудида, қалбида ҳис қилиши, сезиши керак.

Зоҳирий таассуротлар оғушида Туркистон шаҳрига ўтган йил октябри ўрталарида қадам қўйган «Амир Темур ўтган йўллар» бўйлаб илмий сафарининг иштирокчилари назарида ер юзининг ана шу нуқтасида бутун туркийларнинг тақдири туташгандек туюлди. Бу муштараклик эса буюк бобокалонимиз Аҳмад Яссавий хотираси билан боғлиқ.

Дунё маданияти тарихига тасаввуф шоири ва янги тариқат асосчиси сифатида кирган Аҳмад Яссавийнинг отаси Иброҳимни Фотима она авлодидан, онаси Ойша хотун (Қорасоч она)ни Имоми Аъзам — Абу Ҳанифа ан-Нуъмон ибн Собит зурриётларидан деган фаразлар мавжуд. Тиниқ булоқлар покиза масканларда мавжуд бўлган ёки асил мевалар, тоза палакларда етилади, деганларидек, насл-насаби улуғ бўлган Аҳмад улғайиб шундай ҳаёт кечирдики, унинг умр лаҳзалари ҳақиқатлар афсоналарга қоришиб кетди. Унинг туғилиши 500 йил олдин аниқ бўлган. Ўшанда 300 ёшли Арслонбобга пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом бир омонат бериб, уни албатта эгасига топширишни тайинлаганлар. Арслонбоб омонатни тилининг остида сақлаб юрган.

Аҳмад Сайрамда Оқ Ота бобо қўлида савод чиқаради. Баъзи манбаларда «ўн бир ёшида» дейилса-да. «Ҳикмат»ларда «Етти ёшда Арслонбоб излаб топди» деб ёзади. Биз Сайрамда бўлганимизда пир ва шогирд учрашган жой — Хонкўприкни кўрсатишди. Шу ерда кетаётган чолни олдига ёш бола югуриб келади-да, худо тилига солгандек «омонатимни беринг» деб сўрайди. Пайғамбаримиз каромат қилган назаркарда гўдак шу эканлигига ишонган Арслонбоб тили остидаги хурмони олиб, Аҳмаднинг оғзига солади...

Таҳсилни ўша замоннинг илмий марказларидан бўлган Бухорода давом эттирган ҳазрат Юсуф Ҳамадоний сулукига киради ва дарвишликни қабул қилади. Иқтидорли шогирд ҳисобланган Хожа Аҳмад устози Юсуф Ҳамадоний вафоти (1140 йил)дан кейин мазкур сулукка ўзи етакчилик қилади, бироқ орадан кўп ўтмай Яссига қайтади. Ва бир умр шу ерда қолиб кетади. Шавғар (X асргача) Ясси (XVI асргача), Туркистон деб аталган кичкина шаҳар бу улуғ зот туфайли дунёга машҳур бўлиб кетади.

Аҳмад Яссавий дунёга ўз назари билан қарай олган буюк зот. Унинг қаламига мансуб «Ҳикматлар»да ўз нуқтаи назари — дарвишлик сулуки асослари ифодаланган. Маълумки, йирик тариқатлардан бири — ҳазрат Баҳоуддин Нақшбанд йўлининг шиори «Даст бакор, дил баёр», яъни «Қўл меҳнатда, дил ибодатда» — бойлик, ёруғ дунё ҳузур-ҳаловатини рад этмайди. Ундан анча олдин пайдо бўлган ва мислсиз шуҳрат қозонган Яссавий тариқати инсонни зоти шариф даражасида улуғлайди, уни ҳар қандай мол-давлат ва бойликдан устун туришини таъкидлайди. «Қуръони Карим»да: **«Ким (ўз амали билан) охират экинини (яъни савобини) истар экан, биз унга экини(нинг ҳосилини) мўл-зиёда қилурмиз. Ким дунё экинини истар экан, биз унга ўшандан (дунё матоларидан) берурмиз ва унинг учун охиратда бирон насиба бўлмас! («ШЎРО» сураси, 20-оят)** дейилади. Бу дунёнинг ўткинчилигини, яъни ҳақиқий ҳаёт — нариги дунёга (фано оламидан бақо оламига) бориш олдидаги синов эканини тасдиқлаш, инсон ўзининг абадий умрига эришиши олдидан гуноҳ ишларга қўл урмаслигини таъкидлаш, барча ажр-мукофотлар охиратда бўлишини эслатиш дарвишликнинг шиорларидандир. Аҳмад Яссавий ҳазратлари бутун умрини, ижодини шу йўлга бағишлади ва жаҳоншумул шуҳрат қозонди. Ул зотнинг таълимоти бугунги кунда ҳам нақадар ҳаётийдир.

Ислом оламининг соҳибқирони, фан ва маданият ҳомийси Амир Темур ҳазратларининг Аҳмад Яссавийга муносабатлари ҳақида жуда қизиқ ва мароқли маълумотлар бор. Баъзан Олтин Ўрда хонлигини фатҳ этиб қайтаётган жаҳонгир Яссида тўхтаган ва Хожа Аҳмад қабри устида мақбара қуришни амр этган дейилса, баъзи ривоятларда ҳарб юришларида бир кеча тушларига он-ҳазрат кириб, безовта қилади, шундан кейин бу жойни обод қилишга киришадилар тарзида баён этилади. Нима бўлганда ҳам соҳибқирон ўзига пир деб тутган зотнинг руҳини шод қилишга жиддий киришгани аниқ. Шарафиддин Али Яздийнинг «Зафарнома»да ёзишича, мақбара қурилишига девонда ободончилик ишлари билан шуғулланувчи вазир Мавлоно Убайдулло Садрнинг шахсан ўзи мутасадди қилиб тайинланади. Тарҳини — кесими — 41 газ, айланаси — 130 газ, мусамман (саккиз қиррали юлдуз) шаклида бўлишини соҳибқироннинг ўзи белгилаб берган, деб ёзади тарихчи. Махсус фармон билан вақф ерлар ажратилади, улардан келаётган даромадлардан қандай фойдаланиш белгилаб қўйилади. Тушумлар, асосан, таъмирлаш ишларига ва хизматкорлар маошига сарфланади. Амир Темур имзолаган вақфномада мақбарада фаолият кўрсатиш учун мутавалли, хатиб, 2 нафар қори («Қуръон» тиловат қилувчи), мешкоб, фаррош ва 2 нафар боғбон бўлиши белгилаб қўйилган. Мазкур табаррук ҳужжат кираверишда ойна ичида турибди.

Албатта, иморатнинг ҳар томонлама бетакрор ва гўзал бўлиши мўлжалланган. Ғиштларга ишлатиладиган соз тупроқ 40 чақирим наридан Саврон тепалигидан топилган, ўша жойда тайёрланган кирпичлар қўлма-қўл ташилган. Ҳазрат шарафига ўрнатилган яшил рангли нодир нифрит тош Ҳиндистондан келтирилган. Лойиҳаланган 35 хонанинг ҳар бири ўзига хос безатилган. Дошқозонхона ва мачит деворлари олтин суви билан жилоланган, ёнувчи тошчалар билан нақшланган. Ташқи деворга гўзал ва сирли безаклар чизилган. Бир қарашда «Қуръон» оятларини илғаб олиш қийин эмас. Шунингдек, ромб ёки тўртбурчак шаклидаги нақшлар ҳам маълум маънони англатувчи ёзувлар экан. Мутахассислар улардан баъзиларини ўқишга муяссар бўлишган. Жумладан, шимол тарафдаги девор сатҳига «Оллоҳ — раббим, Муҳаммад — Набий», «Оллоҳу акбар», «Субҳон оллоҳ» каби сўзлар ёзилган экан. Айни кунларда баъзи манбаларни қайта ўрганиш кўплаб усталарнинг исм-шарифларини аниқлаш имконини берган. Қурилишнинг бош меъмори — Хўжа Ҳасан Шерозий, дошқозоннинг устаси — Абдулазиз ибн Шарафиддин Табризий, шамдонлар Изуддин ибн Тожиддин лойиҳаси асосида қуйилган бўлса, хилхонадаги фил суяклари ва анъанавий безаклар билан жилоланган эшикларни уста Сафар ясаган.

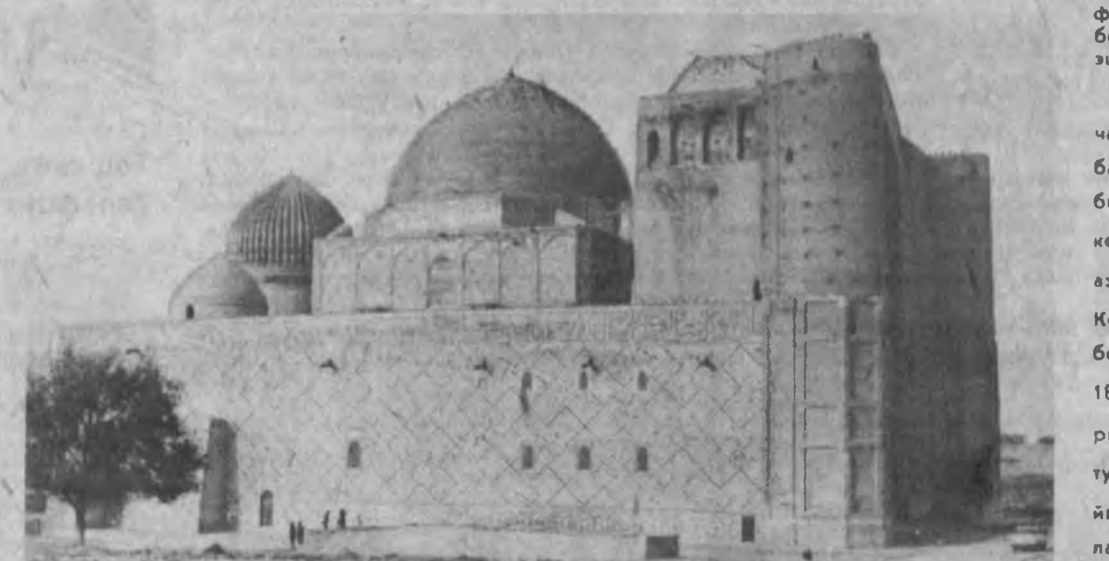

Дунёнинг барча ишлари чала бўлганидек, Яссавий мақбарасининг қурилиши ҳам битмай қолди. Уни XVI асрга келиб, Бухоро хони Абдулазизхон ниҳоясига етказди. Кейинчалик ҳам бу иморат бошидан оғир савдолар ўтди. 1864 йилги чор босқини даврида пештоқига 11 та снаряд тушиб зарарлади. Орадан 6 йил ўтгач, ҳатто бузиб ташлаш ҳақида фармон чиқди. Хайрият, эзгулик тантана қилиб, бу кўргилик рўй бермади. 1872 йилда дастлабки таъмирлаш ишлари олиб борилди. Бу «таъмирлаш» ичкарисидаги рангли нақшларни, қимматбаҳо тошчаларни кўчириб ташлаб, сидирға оқлаш ва чиқиндилардан тозалаш бўлди. Хуллас, маҳобатда Оқсарой ва Бибихонимга монанд бу иморат неча сиру синовларни ўтказиб бизнинг кунларимизгача етиб келди. Икки хил либос кийган юпун ҳолидаги бу мўъжиза меҳр-шафқатга муҳтож. Уни азалий миллий қиёфасини сақлаган ҳолда бошдан-охир таъмирлаш, зиёратга келувчиларнинг муқаддас жойига айлантириш кечиктириб бўлмайдиган вазифа. Бир вақтлар мавқеи Ислом дини пайдо бўлган жойлар билан тенглаштирилган муқаддас масканга муносабатни араблардан ўргансак, ёмон бўлмайди. Улар Маккаи мукаррама ва Мадина мунавварадаги ҳар бир ашёни қандай асрашини, миллионлаб сайёҳлар ва ҳаж сафарига борувчиларни қай тарзда кутиб олишини кўриб келишаяпти.

Аҳмад Яссавий мақбараси икки буюк зот — шоир Хожа Аҳмад ва соҳибқирон Амир Темурни руҳан ва жисман бирлаштириб турувчи табаррук обида. У шу эътибори даражасида эъзозланмоғи шарт.

Ҳаким САТТОРИЙ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҲАМРОҚУЛ РИЗО

УЛУҒБЕК

(1449 ЙИЛ 25 ЎКТАБР ШЕЪРИ)

Шу кун нола қилди кўллардаги сов,
Шу кун нола қилди кўллардаги ғоз,
Ғам музлатди дилни мисли бир аёз,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Маккорлар юлдуани йўқот, дедилар,
Юртдан чекинган-ку шафқат, дедилар.
Падаркуш ўғилга лаънат, дедилар,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Соқоли титради ўксик армондай,
Қилич ялтиради оппоқ илондай,
Дўстлари бекинди қўрқоқ қулондай,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Сотқинга айланди ўшанда дўстлик,
Дастин баланд тутди номардлик, пастлик,
Сичқондай кўр бўлди инсоний ростлик,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Қўлларин боғлади шиддатли шитоб,
Тўлғонгач қўйнидан учди бир китоб,
Бўғзида қон бўлиб силқиди хитоб,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Табиат, қонуни ёқламадинг сен,
Яхши-ю ёмонни фарқламадинг сен,
Мунажжим умрини сақламадинг сен,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Тарновдай ариққа бир қуёш ботди,
Сотқинлар суякни итларга отди,
Тўшакда фарзанди қайд қилиб ётди,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Азалдан шўрмикан тақдирнинг ўзи,
Кўмирдан қародир оқпадар юзи.
Ҳаж томонга қараб тош қотди кўзи,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Салласи осилиб қолди бир тутда,
Отининг эгари ёқилди ўтда,
Шу ҳолда умрга қўйилди нуқта,
Улуғбек бошини кесганда Аббос.

Орадан ўтса ҳам неча бир замон,
Уни ёд этмоқда ҳар куни Турон,
Юлдузлар «Отам»,— деб йиғлайди ҳамон,
Улуғбек бошини кесгандир Аббос.

Тиббиёт ходимлари, олимлар ва мутахассисларни

ЭКО-МЕД-ПОЛЛ

Буюк Британия

фирмасининг халқаро семинарига

ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ

Семинар энг замонавий тиббиёт намойиши билан қуйидаги йўналиш бўйича ўтказилади:

1. **1993 йил 2 ноябрь, соат 14.00да** - *Лаборатория диагностикаси*
2. **1993 йил 3 ноябрь, соат 14.00да** - *Эндоскопия*
3. **1993 йил 4 ноябрь, соат 14.00да** - *Стоматология*
4. **1993 йил 5 ноябрь, соат 14.00да** - *Офтальмология*

Семинар-кўргазма 1993 йил 2-5 ноябрь кунлари Ўзбекистон Республикаси ИИВ Марказий поликлиникасида

(Тошкент, К. Цеткин кўчаси, 10)

10.00дан 18.00 гача бўлиб ўтади.

ЭЪЛОНЛАР

"ТОШТРАНСБУТЛАШ"

Ишлаб чиқариш-технологик бутлаш бошқармаси қуйидагиларни сотиб олади:
- 300х508Р, 280х508Р, 240х508Р, 185х15 автошиналар;
- аккумуляторлар, антифриз, тормоз суюқлиги, автобусларнинг эхтиёт қисмлари, электродлар, дераза ойналари, пўлат трубалар, ёғоч маҳсулотлари, металл прокатлари.
- 40х40, 45х45 бурчаклари, газ плиталарини сотади.

Бартер бўйича айирбошлаш ҳам мумкин.

Телефонларимиз: *(3712) 33-51-66, 33-70-57, 32-86-87, 32-80-07.*
Телефакс: *(3712) 41-42-29.*

"ТАБАНИ КОРПОРЕЙШЕН"

фирмаси **"Халқ сўзи"** газетаси муштарийларига **"Ричмонд"** ва **"Поло"** сигаретларининг рекламасига бўлган эътиборлари учун миннатдорлик билдиради.

Биз Ўзбекистон бозорини дунё миқёсидаги стандартларга жавоб берадиган юқори сифатли маҳсулотлар билан тўлдиришга ҳаракат қиламиз. **"Халқ сўзи"** газетасининг ёрдами билан биз янги ишбилармон хамкорларга эга бўлдик. Бизнинг фирмамиз Ўзбекистонда фаол тадбиркорлик ривожланишига умид қилади ва бунинг учун бор имкониятларини ишга солади.

Шуни ҳам эслатиб ўтмокчимизки, **"ТАБАНИ"дан** ташқарида сотиб олинган **"Ричмонд"** ва **"Поло"** маркали сигаретларнинг сифатига

фирма жавоб бермайди.

Алданиб қолишдан сақланинг.

Бизнинг савдо агентларимиз:

"Фрия", "Мунис", "Хесо" **фирмалари.**

XEROX®

Талабларингизни қондирадиган нусха кўчирувчи машиналар

Бу ерда кўрсатилган нусха кўчирувчи техник жиҳозлар - портатив Xerox5009-дан қудратли Xerox 5331/5332-гача талабларингизни қондириш учун яратилган.

Бизнинг янги машиналаримиз ўзининг афзалликларини кўрсатган Xerox 5016/5017 моделлари асосида ишлаб чиқарилган бўлиб ҳозирги кунда А3 форматидан ҳар хил нусха олишга қодир бўлган дунёда энг кичик машиналари ҳисобланади. Xerox 5331/5332 моделлари машҳур Xerox 5026 нусха кўчирувчи машинаси наслининг учинчи бўғинидир.

Xerox машиналарининг нархлари уларнинг имкониятларига муносиб. Xerox эҳтиёт қисмлари ниҳоят сифатли, ишлатиладиган ва захира материаллари конкурентларимиз нархлари билан қиёслана олинадиган нархларда таклиф қилинади. МДҲда 30 йил давомида юқори сифатли офис техникасини сотиш тажрибасини орттирган компания билан иш олиб бориб ҳотиржам бўлишингиз мумкин. Xerox техникасини харид қилиш ёки унга хизмат кўрсатиш масалалари билан "УЗБЕККСЕРОКС" Ўзбек-Британия қўшма корхонасига мурожаат қилишингиз мумкин

Xerox фирмасининг янги машиналари ҳақида батафсилроқ маълумотни олиш учун 2-7 ноябрда Кино Уйида ўтказиладиган "Computer Central Asia 93" кўргазмасига таклиф этамиз.

UZBEK XEROX

Тошкент, 700000, Буюк Турон, 41
Телефон: 33-54-25

Xerox 5316
- нусха кўчириш тезлиги 1 минутга А4 форматида 13 нусха;
- А3 форматидаги оригиналлардан нусха кўчириш;
- қоғоз узатувчи лотокнинг фронтал жойлаштирилгани;
- 50-200% масштаблар кенглигида кичрайтириш/катталаштириш;

Xerox 5310
- нусха кўчириш тезлиги 1 минутга А4 форматида 10 нусха;
- масштабли кичрайтириш/катталаштириш;
- экспозиция қилиш учун маҳкам ўрнатилган ойна;
- 250 варақ учун мўлжалланган лоток,

Xerox 5331
- нусха кўчириш тезлиги 1 минутга А4 форматида 30 нусха;
- 50-200% масштаблар кенглигида кичрайтириш/катталаштириш;
- фронтал ҳолатда ўрнатилган қоғоз узатувчи 3-та лоток;
- ранг ва сканерлаш тартибини кнопка босиш орқали танлаш;
- ҳужжатларни автоматик равишда саралаш;

Xerox 5332
- нусха кўчириш тезлиги 1 минутга А4 форматида 30 нусха;
- икки томонлама автоматик нусха кўчириш;
- фронтал ҳолатда ўрнатилган қоғоз узатувчи 5-та лоток;
- лотокни автоматик равишда танлаш

Xerox 5317
- нусха кўчириш тезлиги 1 минутга А4 форматида 16 нусха;
- А3 форматидаги оригиналлардан нусха кўчириш;
- қоғоз форматини автоматик равишда танлаш тартиби;
- қоғозни икки лотокдан узатувчи модуль;

Xerox® The Document Company

БИЗНИНГ ҲУДУДИЙ ВАКОЛАТХОНАЛАРИМИЗ:

"Наби коминтек"
Гулистон, 707000, Ш.Рашидов кўчаси, 127, тел. 3672
"Ипак йўли" ўзбек-хитой савдо уйи
Фарғона, 712000, Высоковольтная кўчаси, 2, тел. 4810

XEROX® Authorised Dealer

2-7 ноябрь кунлари Тошкентда республика киночилари Уйида *"Марказий Осиё компьютерлари -93"* Халқаро кўргазмаси бўлиб ўтади.

"Диалог-МГУ" акционерлик жамияти ва германиянинг **"Парситек"** фирмаси билан бир қаторда Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси ҳам кўргазмада иштирок этади.

Кўргазмада қуйидаги экспонатлар намойиш қилинади:

Поездлар ҳаракатини бошқариш диспетчерлик системасидаги **"ДИАЛОГ"** автоматизациялашган иш ўринлари.

"ДИАЛОГ" диспетчерлик бошқармаси системасидаги темир йўл бўлими диспетчерининг автоматизациялашган иш жойи.

"ДИАЛОГ" системасининг автоном тортилувчи темир йўл бўлими энергодиспетчерлари учун автоматизациялашган иш ўринлари.

Сигнализация ва алоқа бўлинмалари диспетчерининг **"ДИАЛОГ"** автоматизациялашган иш ўринлари.

Поездлар ҳаракатини бошқариш диспетчерлик системаси марказий пости навбатчи муҳандисининг автоматизациялашган **"ДИАЛОГ"** иш жойи.

Компьютер системаси асосида ҳаракатдаги составни аниқлаш ва маълумотларни йиғиш оптик системаси.

Компьютер системаси асосида ҳужжатлар матнини аниқлаш тизими.

Компьютер системаси асосида рақамли сигналларни қайта ишлаш ва йирик саноат тизими.

Визуализациянинг юқори ишлаб чиқариш тизими.

Транспьютерлар асосида компьютерлар учун *(8-16 MFLOPS ишлаб чиқарувчи)* суперкомпьютерлар ва тезкор-тўлагичлар.

Ўрта Осиё темир йўлида юк ташиш жараёни автоматизациялашган системаси ишни ташкил қилиш тизими.

Кўргазма Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ҳамда фан ва техника давлат Кўмитаси иштирокида ташкил этилган.

Кўргазмага таклиф қиламиз.
Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси.

Телефон: (3712) 33-16-36, 32-44-47, темир йўл алоқаси билан: 4-44-47.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги давлат солиқ Бош бошқармаси жамоаси Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Бўритош Мустафоевга падари бузруквори **МУСТАФО** отанинг бевақт вафот этиши муносабати билан чуқур таъзия билдиради ва марҳумнинг оила аъзолари, қариндошларига ўз ҳамдардлигини изҳор қилади.

«Ўзшаҳарлараро автотранс» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси Фарғона вилоят транспорт-экспедиторлик корхонаси бошлиғининг муовини Т. Тўхлиевга жигарбанди **МУНАВВАРХОН**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги жамоаси Давлат бюджет ва ҳудудий молиялар жамлама бошқармасининг бошлиғи О. Йўлдошевга отаси **Турғунбой ЙЎЛДОШЕВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

خلق سوزی

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эшрғал БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Лев Пак (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — А. Бойқўзиев, навбатчи — Р. Жумаев.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г— 599. 93616 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2. Босмага топшириш вақти — 22.00.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6